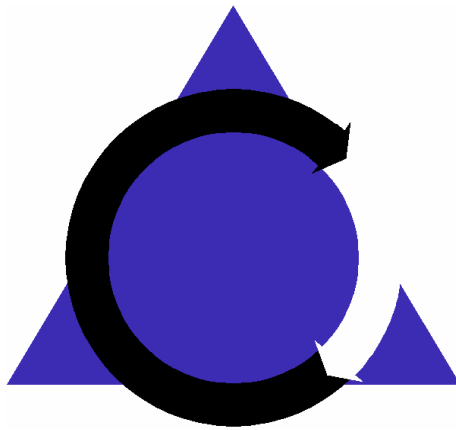

CyclePlan

**Riikliku Arengukava (RAK)
meetme 1.1
hindamine**

Lõppversioon
25. september 2009. a.

Aruande Andmed

Pealkiri	Riikliku Arengukava (RAK) meetme 1.1 hindamine
Klient	Haridus- ja Teadusministeerium
Staatus	Lõppversioon
Kuupäev	25. september 2009
Autorid	Eve Reincke, Evelin Pöld, Nicolaas-Joannes Reincke
Telefon	6 509 111
E-mail	info@cpd.ee
CyclePlanDrive Kood	9H45

SISUKORD

ARUANDE ANDMED

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. MILLISEL MÄÄRAL MEETME MÄÄRUSES ÜLESLOETUD TEGEVUSED ON RAHASTATUD PROJEKTIDEGA KAETUD NING MISSUGUSTES RAHALISTES MAHTUDES?	4
1.1 Metodoloogia.....	4
1.2 Analüüsi tulemused	6
1.3 Järeldused.....	9
2. MIS ON MEETME 1.1 RAKENDAMISE PEAMISED TULEMUSED? KAS JA MILLISEL MÄÄRAL ON MEETME EESMÄRGID SAAVUTATUD?.....	11
2.1 Metodoloogia.....	11
2.2 Analüüsi tulemused	12
2.3 Järeldused.....	19
3. MILLINE ON MEETME 1.1 VÕIMALIK MÕJU HARIDUSE VALDKONNA EDASIARENDAMISELE?.....	21
3.1 Metodoloogia.....	21
3.2 Analüüsi tulemused	24
3.3 Järeldused.....	27
4. JÄRELDUSED JA SOOVITUSED KASUTAMISEKS AVATUD TAOTLUSVOORUDE PUHUL TULEVIKUS	29
5. KOKKUVÕTE	34
EXECUTIVE SUMMARY.....	35
LISA (1) KASUTATUD KIRJANDUS JA ANALÜÜSITUD DOKUMENDID	37
LISA (2) INTERVJUUDE NIMEKIRI	38
LISA (3) PROJEKTIDE VALIM	39
LISA (4) MEETME 1.1 POTENTSIAALNE MÕJU HARIDUSE STRATEEGILISTELE DOKUMENTIDELE	42
LISA (5) HINDAMISKÜSIMUSTELE VASTAMISEKS TÄIDETUD ANALÜÜSITABELITES KASUTATUD LÜHENDID.....	47
LISA (6) MEETME MÄÄRUSE TEGEVUSTE KAETUS PROJEKTIDEGA.....	49
LISA (7) EESMÄRKIDE SAAVUTAMINE	50

SISSEJUHATUS

Käesoleva Riikliku Arengukava (RAK) meetme 1.1 hindamise viis Haridus- ja Teadusministeeriumi tellimusel läbi CyclePlanDrive OÜ. Hindamisprojekti eesmärk oli hinnata meetme 1.1 tulemusi, eesmärkide saavutamist, eesmärkide saavutamiseks toetatud tegevuste hulka ning projektide arvu toetatud tegevuste järgi. Analüüsi aluseks olid tellija poolt püstitatud hindamisküsimused. Hindamise tulemusena esitatakse soovitusel.

Hindamise läbiviimiseks oli määratletud 3 hindamisküsimust:

1. *Kas ja millisel määral on meetme eesmärgid saavutatud?*
2. *Millisel määral meetme määruses ülesloetud tegevused on rahastatud projektidega kaetud ning missugustes rahalistes mahtudes?*
3. *Mis on meetme 1.1 rakendamise peamised tulemused? Milline on meetme 1.1 võimalik mõju hariduse valdkonna edasiarendamisele?*

Käesolevas aruandes on vastused hindamisküsimustele esitatud selliselt, et kõigepealt analüüsitakse tegevuste küsimust, seejärel eesmärgi ning lõpetatakse mõjuga. Selliselt tagatakse liikumine detailsemalt üldisemale.

Hindamine teostati ajavahemikul mai – august 2009. Hindamismeeskonda kuulusid projektijuht Eve Reincke, hindamiskspert Evelin Pöld ning metoodika- ja kvaliteediekspert Nicolaas-Joannes Reincke.

1. MILLISEL MÄÄRAL MEETME MÄÄRUSES ÜLESLOETUD TEGEVUSED ON RAHASTATUD PROJEKTIDEGA KAETUD NING MISSUGUSTES RAHALISTES MAHTUDES?

1.1 Metodoloogia

Käesoleva hindamisküsimuse raames analüüsiti, kui palju projekte on meetme määruses loetletud iga tegevuse elluviimiseks suunatud, kui suur on projektide ulatus ja maht ning tegevuse kumulatiivne eelarve. Kokku oli 15 tegevust, mis on esitatud tabelis 1.1 (vt all). Enamasti oli üks projekt seotud mitme tegevusega ning seetõttu hinnati indikaatiivselt, milline osa projekti vahenditest iga konkreetse tegevusega seotud on. Kuna üks tegevus oli sageli suunatud mitmele hariduse valdkonnale (kõrgharidus/kutseharidus/elukestev õpe), hinnati ka tegevuse rakendamist igas valdkonnas eraldi. Kui projekt panustab ühe tegevuse raames kahele valdkonnale (nt kõrgharidus ja elukestev õpe), siis ei pruugi see nii olla muude tegevuste puhul (nt üks tegevus võib panustada ainult kõrgharidusele, teine nii kõrgharidusele kui elukestvale õppele). Sellega ka arvestati analüüsi käigus. Meetme poolt rahastati aga ka projekte, mis olid seotud üldhariduskoolidega (nt gümnaasiumid), nende õpetajate koolitamisega jne. Kuna seda tüüpi projektide jaoks eraldi valdkond meetme raames puudus, kajastati nende tegevused kutsehariduse all. Seejuures lähtuti dokumendist „Eesti kutseharidussüsteemi arengukava aastateks 2005-2008“, mille raames käsitleti kutseõppena õpet, mis toimub üldharidus- ja kutsekoolides põhi- ja keskkooli tasemel. Kokkuleppel kliendiga otsustati, et kuigi õppejõudude ja õpetajate koolitamise puhul on põhimõtteliselt tegu elukestva õppega, tuleks seda meetme 1.1 ideoloogia raames kajastada kõrghariduse või kutsehariduse valdkonna all, kuna sellised koolitused panustavad eelkõige kõrg- ja kutsehariduse kvaliteedi paranemisele. Elukestvat õpet ei määratletud ka juhul, kui määruses sätestatud tegevuse nimetuses seisis, et see hõlmab kutse- ja kõrghariduse valdkonda. Elukestva õppe valdkonda ei kajastatud ka määruse tegevuse „pedagoogiliste erialade õppurite koolitamine info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (edaspidi IKT) vahendite kasutamiseks õpetamisel“ puhul.

Antud hindamisküsimusele vastamiseks kasutati info kogumiseks dokumendianalüüsi ning telefoniintervjuusid HTM ning Innove töötajatega. Selle küsimuse jaoks valimit ei koostatud, vaid arvestati ja hinnati kõiki meetme raames rahastatud 200 projekti, mille kohta koostati detailne tabel määruse tegevuste ja projektide lõikes (lisa 6). Aruandele on lisatud ka tabelis kasutatud lühendite selgitus (lisa 5). Peamisteks infoallikateks olid analüüsi puhul 1.1 meetme määrus, rahastatud projektide taotlused ja nende lõpparuanded (kahe projekti puhul ei olnud lõpparuanded kättesaadavad)¹.

- Taotlusvormid – taotlusvormidest pärines info, millistele meetme tegevustele projekt panustab ning millise hariduse valdkonnaga see seotud on.
- Lõpparuanded – lõpparuandeid kasutati taotlusvormidest pärineva info kinnitamiseks või muutmiseks. Lõpparuannete järgi hinnati projekti raames reaalselt läbiviidud tegevusi ning nende vastavust taotlusvormis märgitud tegevustele. Samuti hinnati lõpparuande sisu põhjal projekti panust erinevatele hariduse valdkondadele. Lõpparuandes olid kasusaajad analüüsinud lisaks tegevustele ka indikaatorite täitmist – nt selleks, et näha,

¹ 1.0101-0211 Ülikoolilõpetajate konkurentsi tõstmine läbi õppetegevuse kvaliteedi arenduse; 1.0101-0235 TTÜ doktorikool "Uued tootmistehnoloogiad- ja protsessid"

kui palju koolitati õppejõude, kutseõpetajaid jne – seda kasutati täiendava abivahendina otsustamiseks, kuidas määratleda rahaliste vahendite jaotust haridusvaldkondade või tegevuste vahel. Vajadusel analüüsiti täiendavalt projektide spetsiifilisi eesmäärke ja sihtgrupe ning juhul, kui nendes nimetati hariduse valdkondi, millele projekt panustab, siis kaasati see info analüüsiprotsessi.

Juhul kui lõpparuande põhjal läbiviidud analüüsi tulemusena jõuti taotlusvormis märgitust erinevatele järeldestele, kasutati lõplikul tegevuste ja valdkondade jaotuse üle otsustamisel lõpparuande sisulise analüüsi tulemusi. Vajadusel lisati (või vähendati) projektile meetme tegevusi ja/või haridusvaldkondi, kui analüüsi tulemusena selgus, et taotlusvormiga võrreldes panustab projekt veel teistelegi meetme tegevustele/valdkondadele (või vastupidi – et projekt ei panustanud taotlusvormis märgitud tegevusele või haridusvaldkonnale). Nt ettevõtte praktikajuhendajate koolituse puhul hinnati, et projekt panustab ka elukestva õppe valdkonnale, isegi kui seda valdkonda taotlusvormis ei olnud märgitud. Sellisel juhul kajastati taotlusvormist erinev info analüüsitabeli „märkuste“ lahtris. Selliselt tagati nii erinevate projektide võrreldavus kui see, et analüüs kajastaks reaalselt toimunut, kuna mitmete projektide puhul viidi rakendamise käigus läbi mitmesuguseid muudatusi taotlusvormis kajastatuga võrreldes.

Info analüüsimiseks kasutati lihtsaid statistilisi meetodeid (nt määratlemaks projekti jagunemist erinevate meetme tegevuste või hariduse valdkondade vahel). Esmalt määratleti projekti rahaline jaotus meetme tegevuste lõikes (kuna hindamisküsimuse põhirõhk oli määruuses loetletud tegevuste kaetusel rahastatud projektidega) ning seejärel iga määratletud tegevuse siseselt hariduse valdkondade lõikes. Rahalise jaotuse alusena kasutati projekti puhul reaalselt väljamakstud lõppsummat. Selleks, et otsustada rahalise jaotuse üle tegevuste lõikes, kasutati lisaks tegevuste sisulisele analüüsile ka lõpparuande lisa 1 finantstabeleid. Rahaline jaotus määratleti tegevuste indikatiivsete osakaalude põhjal. Juhul kui olemasoleva info põhjal ei olnud võimalik teostada indikatiivset rahalist jaotust, jagati kogusumma erinevate tegevuste vahel võrdseks. Vahendite jaotamist tegevuste lõikes raskendas ka asjaolu, et mitmed määruuse tegevused osaliselt kattuvad (nt ülikooli õppekava arendamisega võib panustada ka kõrghariduse kvaliteedi tõstmisele rahvusvahelisele tasemele; õpipoisikoolitus võib panustada nii paindlike õppimisvõimaluste juurutamisele kui koolist väljalangemise ennetamisele jne) ning ei ole sõnastatud väga täpselt.

Selgituseks konkreetsete tegevuste analüüsi juurde:

- 1) kutseõppeasutuste ja kõrgkoolide õppejõudude, pedagoogilise personali taseme- ja täiendusõppesüsteemi arendamine ja rakendamine, sh stažeerimine ja täiendusõpe välisülikoolides ning teadus- ja arendusasutustes, täiskasvanukoolitajate või ettevõttes töötavate praktikajuhendajate koolitus: elukestva õppe osana sellest tegevusest kajastatakse täiskasvanukoolitajate või ettevõttes töötavate praktikajuhendajate koolitust.
- 2) tippspetsialistide koolitamine Eesti majanduse võtmevaldkondades (kasutajasõbralikud infotehnoloogiad ja infoühiskonna areng, biomeditsiin ja materjalitehnoloogiad) ning muudel majanduse konkurentsivõime tõstmisega seotud erialadel: elukestva õppena kajastatud, kui tegemist on spetsialistidega, kellele see on töö-alane lisakoolitus; ei ole elukestev õpe, kui tegemist tavaliste õppuritega, keda alles koolitatakse tippspetsialistideks.

- 3) välistippspetsialistide rakendamine kutse- ja kõrghariduse kvaliteedi tagamiseks, sh pikaajaliste lepingute alusel, järeldoktorantuuri läbimise ja õpetamisvõimaluste pakkumine: juhul kui välistippspetsialisti palk moodustas enamuse kuludest, arvestati rahaliste vahendite jaotamisel tegevuste lõikes, et välistippspetsialisti rakendamine on vahend (50% rahast) eesmärgi (50% rahast) saavutamiseks. Näiteks, kui projekti tegevusteks olid välistippspetsialisti rakendamine, õppekavaarendus ja kõrghariduse kvaliteedi tõstmine, siis välisspetsialisti rakendamine oli vahend (50%) eesmärgi saavutamiseks (õppekavaarenduseks ja kõrghariduse kvaliteedi tõstmiseks). Eesmärgi 50% jagunes siis õppekava ja kõrghariduse kvaliteedi tõstmise vahel (tulenevalt nende tegevuste osatähtsusest projektis).

1.2 Analüüsi tulemused

Alljärgneva analüüsi tõlgendamiseks on oluline mainida, et meetme 1.1. puhul oli tegemist avatud taotlusvoorudega. Meetme reeglistiku kohaselt ei toimunud valdkondades eraldi hindamisi ega olnud ka valdkondade või tegevuste kaupa summasid kindlaks määratud - kõik taotlejad konkureerisid võrdsetel alustel.

Eelnimetatud metoodika kohaselt läbiviidud analüüsist järeldub, et ei eristu ühtegi tegevust, mis oleks oluliselt suuremas mahu rahastatud teiste tegevustega võrreldes. Kõige rohkem rahastati meetme 1.1 tegevustest „**õppekavaarendust**“ (119,0 miljonit krooni, mis moodustab 15,8% meetme raames väljamakstud summast). 101,2 miljoni krooni ehk 13,4% ulatuses meetme vahenditest kaeti tegevust „**elukestva õppe võimaluste loomine**“. Siinjuures on aga oluline mainida, et viimasele tegevusele panustab olulisel määral HTM projekt „Täiskasvanute tööalane koolitus kutseõppeasutustes“ kogumahu 61,0 miljonit krooni – ilma antud projektita oleks selle tegevuse kaetus projektidega mahu 40,2 miljonit krooni. Järgnevalt jagunesid vahendid suhteliselt võrdselt **paindlike õppimisvõimaluste juurutamise, taseme- ja täiendõppesüsteemi arendamise, kutse- ja kõrghariduse kvaliteedi rahvusvahelisele tasemele tõstmise ning kutse- ja kõrghariduse kvaliteedi tagamiseks välistippspetsialistide rakendamise vahel**.

Tegevusi, millest igaühte rahastati kokkuvõttes vähem kui 5% meetme raames väljamakstud vahenditest, on kokku 8. Väga väikese kaetusega on **õpi- ja töökogemuse arvestamise süsteemi loomine** (0,2% koguvahenditest) ning **pedagoogiliste erialade õppurite koolitamine IKT vahendite kasutamisel õpetamiseks** (0,4%). Suhteliselt väikese kaetusega oli ka **täiskasvanute õppimisvõimaluste infobaasi loomine** (1,2%), **põhikoolist või kutseõppeasutusest väljalangemise ennetamine** (2,3%), **õpetajate/õppejõudude koolitamine digitehnoloogia valdkonnas** (2,6%), **kvaliteedisüsteemi arendamine kutse- ja kõrghariduse tasemel** (3,7%), **kutsevalifikatsioonisüsteemi arendamine** (4,3%) ning **nõustamissüsteemi arendamine** (4,6%). Täiskasvanute õppimisvõimaluste infobaasi loomise vähe rahastuse osas oli tegemist eelkõige eksliku planeerimisega ning selle tarbeks leiti teine lahendus riiklikul tasandil ja meetme väliselt. Põhikoolist või kutseõppeasutusest väljalangemise ennetamise puhul oli rahastatud projektide puhul vähe otseselt ennetamisele või taas haridussüsteemi kaasamisele suunatud tegevusi – pigem oli tegu kaudselt panustavate tegevustega, mida võimaldas tegevuse sõnastus meetme määruses, mis jättis taotlejatele tõlgendamisruumi.

Hariduse valdkondadest rahastati 1.1 raames kõige rohkem **kõrghariduse** valdkonna projekte (353,5 miljonit krooni ehk 47% vahendite kogumahust). Siinkohal on oluline see, et nt tegevuse „välistippspetsialistide rakendamine kutse- ja

kõrghariduse tasemel“ rahastamine tulenebki suures enamuses kõrghariduse projektidest (79 milj kr kogumaht, millest kõrghariduse osa 76 milj kr). Ka näiteks tegevus „kutse- ja kõrghariduse kvaliteedi tõstmine rahvusvaheliselt tunnustatud tasemele“ on suures osas kaetud just kõrghariduse projektidega (kogumaht 89 milj kr, millest kõrghariduse projekte 63 milj kr ulatuses). **Elukestvat õpet** rahastati mahus 233,8 miljonit krooni, mis moodustab 31% koguvahenditest. Siinjuures on aga jällegi oluline ära märkida, et elukestva õppe osa tuleneb eelkõige HTM projektist „Täiskasvanute tööalane koolitus kutseõppeasutustes“ kogumahu 61,0 miljonit krooni. **Kutseharidusele** panustati 166,3 miljonit krooni, mis moodustas 22% meetme 1.1 raames väljamakstud vahenditest.

Alljärgnevas tabelis kajastub vahendite jaotus tuhandetes kroonides nii meetme määruse tegevuste kui hariduse valdkondade lõikes.

Tabel 1.1 - Meetme määrase tegevuste indikatiivne kaetus rahastatud projektidega hariduse valdkondade lõikes

Nr	Tegevus	Tuh.kr.				% vahenditest
		Kutseharidus	Kõrgharidus	Elukestev õpe	Kokku	
1	taseme- ja täiendõppesüsteemi arendamine, koolitus	26 779	37 522	19 243	83 544	11,1
2	õppekavaarendus	37 000	59 102	22 947	119 049	15,8
3	nõustamissüsteemi arendamine	8 395	6 362	20 033	34 790	4,6
4	paindlike õppimisvõimaluste juurutamine	26 192	24 524	40 652	91 368	12,1
5	põhikoolist või kutseõppeasutusest väljalangemise ennetamine	10 383	1 553	5 572	17 508	2,3
6	kvaliteedisüsteemi arendamine kutse- ja kõrghariduse tasemel	6 658	21 028	x	27 686	3,7
7	elukestva õppe võimaluste loomine	x	x	101 197	101 197	13,4
8	täiskasvanute õppimisvõimaluste infobaasi loomine	1 654	2 878	4 328	8 860	1,2
9	õpi- ja töökogemuse arvestamise süsteemi loomine	525	471	525	1 521	0,2
10	kutsequalifikatsioonisüsteemi arendamine	10 336	7 272	14 669	32 277	4,3
11	kutse- ja kõrghariduse kvaliteedi tõstmine rahvusvaheliselt tunnustatud tasemele	25 981	63 256	x	89 237	11,8
12	välisõppepetsialistide rakendamine kutse- ja kõrghariduse kvaliteedi tagamiseks	3 093	76 093	x	79 186	10,5
13	tippõppepetsialistide koolitamine Eesti majanduse võtmevaldkondades	1 019	39 459	4 660	45 138	6,0
14	pedagoogiliste erialade õppurite koolitamine IKT vahendite kasutamiseks õpetamisel	381	2 581	x	2 962	0,4
15	õpetajate ja õppejõudude koolitamine digitaaltehnoloogia valdkonnas	7 918	11 364	x	19 282	2,6
KOKKU		166 314	353 465	233 826	753 605	100
Hariduse valdkonna % vahendite kogumahust		22	47	31	100	

Käesolevale hindamisküsimusele vastamise raames analüüsiti ka projektide arvu, mis igale tegevusele panustavad. Siinkohal on oluline märkida, et peaaegu kõik projektid panustavad rohkem kui ühele tegevusele. Kõige rohkem projekte (kokku 136) panustas õppekavade arendamisele, mis on kooskõlas ka vastavale tegevusele eraldatud rahaliste vahenditega. Suhteliselt suur hulk projekte oli suunatud ka kutse- ja kõrghariduse taseme tõstmisele rahvusvahelisele tasemele (120 projekti), taseme- ja täiendõppesüsteemi arendamisele ja koolitamisele (111 projekti) ning paindlike õppimisvõimaluste juurutamisele (95 projekti). Väga väheses osas oli aga projekte suunatud täiskasvanute õppimisvõimaluste infobaasi loomisele (10 projekti), pedagoogiliste erialade õppurite koolitamisele IKT vahendite kasutamiseks õpetamisel (7 projekti) ning õpi- ja töökogemuse arvestamise süsteemi loomisele (2 projekti).

Alljärgnevas tabelis kajastub igale meetme määruse tegevusele panustanud projektide koguarv.

Tabel 1.2 - Projektide arv, mis on meetme määruses loetletud iga tegevuse elluviimiseks suunatud

Nr	Tegevus	Projektide arv
1	taseme- ja täiendõppesüsteemi arendamine, koolitus	111
2	õppekavaarendus	136
3	nõustamissüsteemi arendamine	29
4	paindlike õppimisvõimaluste juurutamine	95
5	põhikoolist või kutseõppeasutusest väljalangemise ennetamine	27
6	kvaliteedisüsteemi arendamine kutse- ja kõrghariduse tasemel	37
7	elukestva õppe võimaluste loomine	44
8	täiskasvanute õppimisvõimaluste infobaasi loomine	10
9	õpi- ja töökogemuse arvestamise süsteemi loomine	2
10	kutsekvalifikatsioonisüsteemi arendamine	26
11	kutse- ja kõrghariduse kvaliteedi tõstmine rahvusvaheliselt tunnustatud tasemele	120
12	välisnõustajate rakendamine kutse- ja kõrghariduse kvaliteedi tagamiseks	78
13	tippspetsialistide koolitamine Eesti majanduse võtmevaldkondades	46
14	pedagoogiliste erialade õppurite koolitamine IKT vahendite kasutamiseks õpetamisel	7
15	õpetajate ja õppejõudude koolitamine digitaaltehnoloogia valdkonnas	27

1.3 Järeldused

- Meetme 1.1 raames on rahastatud väga laia ulatuse ja erinevate tegevustega projekte, mis paigutuvad meetme määruses loetletud 15 tegevuse raamistikku.
- Samas peab ütlema, et määruses toodud tegevused kohati kattuvad ning ei ole hästi struktureeritud. Seetõttu ei ole ka võimalik projektide reaalsete tegevuste täpne jaotus meetme määruse tegevuste lõikes (nt välisnõustajate rakendamine võib hõlmata õppekavaarendust, hariduse kvaliteedi tõstmist jne).
- Indikatiivse jaotuse põhjal võib öelda, et kõige suuremas mahu on rahastatud õppekavaarendust, elukestva õppe võimaluste loomist ja paindlike õppimisvõimaluste juurutamist.
- Kuna 15-st tegevusest 8-le on iga tegevuse puhul vahendeid jagatud vähem kui 5% ulatuses meetme koguvahenditest, võib meetme tegevusi pidada suhteliselt killustatuks. See näitab selge kokkuleppe puudumist prioriteetide hierarhia suhtes.

- Hariduse valdkondadest on meetme 1.1 puhul suurim panus kõrghariduse valdkonnale (projekte rahastatud 47% vahendite kogumahust). Osaliselt tuleneb see kindlasti ülikoolide suuremast valmisolekust ja aktiivsusest projektide kirjutamisel ja vahendite taotlemisel. Elukestvale õppele on küll panustatud peaaegu kolmandik (31%) meetme vahenditest, kuid see tuleneb eelkõige HTM projektist „Täiskasvanute tööalane koolitus kutseõppeasutustes“. Kutsehariduse osa meetme 1.1 rahastusest on jäänud kõige tagasihoidlikumaks, mis paistab eriti silma teatud tegevuste puhul – nt välistippspetsialiste on kutsehariduse valdkonnas rakendatud minimaalselt (tegevuse kogumahust - 79 milj kr - oli kutsehariduse osa 3 milj kr).
- Hoolimata tegevuste killustatusest võib meedet 1.1 pidada hariduse valdkonna arendamisel väga oluliseks. Meetme rakendamisel saadud õppetunde on juba kasutatud uue programmeerimisperioodi (2007-2013) kavandamisel ning sellest tulenevalt on vastaval perioodil lisaks avatud taotlusvoorudele kasutusel kompaktsemad programmid. Programmide abil on võimalik tagada väiksema arvu prioriteetide põhjalikum adresseerimine.

2. MIS ON MEETME 1.1 RAKENDAMISE PEAMISED TULEMUSED? KAS JA MILLISEL MÄÄRAL ON MEETME EESMÄRGID SAAVUTATUD?

2.1 Metodoloogia

Antud hindamisküsimuse puhul keskenduti **tulemuslikkuse** kriteeriumile. Hinnati, kas ja kuidas toetatud projektid aitasid kaasa meetme eesmärkide ja alaeesmärkide saavutamisele. Meetme eesmärkide ja alaeesmärkide saavutamist hinnati arvestades hariduse erinevaid valdkondi (kutseharidus, kõrgharidus, elukestev õpe). Mõõdikutena kasutati meetmele määratud väljund- ja tulemusnäitajaid.

Hindamisküsimusele vastamiseks koostati projektide valim suurusega 75 projekti (37,5%), mis tagab statistiliselt piisava usaldusväärsuse (vt lisa 3). Valimi määratlemine on põhjendatud sellega, et teatud projektide arvu künnise ületamisel statistilised näitajad oluliselt enam ei muutu.

Valimisse kaasati iga hariduse valdkonna (kutseharidus, kõrgharidus, elukestev õpe) projekte. Täpsemalt olid valimi määramise aluseks alljärgnevad kriteeriumid:

- Taotleja (ülikool/kutsekool/muu)
- Projekti rakendamise piirkond (maa/linn/regionaalselt määratlemata)
- Projekti suurus (väike/keskmine/suur) – rahaline maht

Valimisse määrati ka kaks suurimat meetme poolt rahastatud projekti – „Täiskasvanute tööalane koolitus kutseõppeasutustes“ ja „E-õppe arendamine ja juurutamine kutseõppeasutustes ja rakenduskõrgkoolides“.

Meetme eesmärkide ja alaeesmärkide saavutamise hindamiseks analüüsiti projektides püstitatud spetsiifiliste eesmärkide saavutamist, mida tehti projektide indikaatorite täitmise ja tegevuste läbiviimise analüüsi põhjal. Samuti analüüsiti projektide eesmärkide seotust meetme eesmärkidega, et hinnata, mil määral individuaalsed projektid on panustanud 1.1 meetmele ning seeläbi võimaldanud meetme eesmärkide saavutamist. Kõikide valimisse kuulunud projektide puhul vastati järgmistele küsimustele:

- Kas projekti planeeritud tegevused viidi ellu?
- Kas projektipõhised indikaatorid on saavutatud?
- Kas meetme väljundnäitaja (haridussüsteemis läbiviidud koolituskursustel osalenud soo lõikes) ja tulemusnäitaja (koolituse edukalt lõpetanute määr) on antud projekti puhul saavutatud?
- Kas projekti spetsiifilised eesmärgid saavutati?
- Kas projekti üldeesmärk panustab meetme spetsiifilistele eesmärkidele? Millistele?
- Kas projekti üldeesmärk panustab meetme üldeesmärgile?

Antud hindamisküsimusele vastamisel oli peamiseks info kogumise vahendiks dokumendianalüüs, mille raames kasutati allikatena RAK ja Programmitäiendit, meetme määrust, seirearuandeid, individuaalsete projektide dokumentatsiooni vastavalt valimile (projektitaotlusi ja lõpparuandeid struktuuritoetuse registrist) ning teiste hindamiste aruandeid (vt lisa 1).

Triangulatsiooni põhimõttest lähtuvalt kasutati täiendava info kogumise meetodina telefoniintervjuusid, mahus 22 intervjuud (vt lisa 2). Nendest intervjuudest 8 olid nn horisontaalsed intervjuud (meetme võtmeorganisatsioonide esindajatega), mille raames käsitleti kogu meedet ning vesteldi HTM ning Innove esindajatega. Ülejäänud 14 olid intervjuud projektide tasandil, mille puhul vesteldi projektide esindajatega konkreetsetest projektidest ning nende tulemuslikkusest. Intervjueeritavatele saadeti soovi korral punktide kaupa ette peamised küsimused.

2.2 Analüüsi tulemused

Järgnevalt esitletud tulemuslikkuse hindamine põhineb meetme 1.1 poolt rahastatud projektide valimisse kuulunud 75 projekti analüüsil (vt lisa 7). Info esitatakse liikudes detailsemalt tasemelt üldisemale.

Kas projektide planeeritud tegevused viidi ellu?

Valimisse kuulunud projektide tegevused on suuremas osas vastavalt planeeritule läbiviidud - mõned üksikud tegevused jäid ellu viimata. Analüüsi põhjal saab väita, et valimisse kuulunud 75 projektist vastasid tegelikult elluviidud tegevused planeeritule 55 projekti puhul, planeeritud tegevuste elluviimine sai teoks suuremas osas 17 projekti raames ning 3 projekti puhul oli tegu tegevuste osalise elluviimisega planeerituga võrreldes. Tegevuste ärajäämise põhjuseks olid enamasti sihtrühma piisava huvi puudumine (nt koolituste puhul) ning ajapuudus (nt õpilastel pole piisavalt aega, et osaleda praktikates või täiskasvanutel ei olnud võimalik koolitusel osaleda tulenevalt töökohustustest), mõnikord ka organisatsiooni struktuurimuudatused. Lisaks võis tegevus ära jääda, kuna tegevuse elluviimiseks vajalik potentsiaalne koostööpartner ei olnud piisavalt motiveeritud (ettevõtted ei olnud huvitatud töövarjupäevadest kuna ei soovinud väljastpoolt inimesi oma töötajate kõrvale).

Mõningatel juhtudel said tegevused küll läbi viidud, aga neil ei olnud reaalseid tulemusi (nt sooviti leida võimalusi rahvusvahelistes projektides osalemiseks, aga neid ei leitud).

Olenemata tegevuste suhteliselt edukast elluviimisest, ei tule projektide lõpparuannetest kohati välja projekti tegevuste ja eesmärkide vaheline seos (ei ole aru saada, millisele eesmärgile konkreetne tegevus panustab).

Kas projektide projektipõhised indikaatorid on saavutatud?

Antud küsimusele vastamist raskendab oluliselt asjaolu, et sageli ei olnud projektidele eraldi projektipõhiseid indikaatoreid määratletud. Mõnel juhul on projektipõhised indikaatorid lõpparuandes puudu, kuigi taotlusvormis on neid tekstis kirjeldatud. Esines ka juhuseid, kus projektipõhiste indikaatorite osas oli kokkuvõtvalt esitletud juba meetme väljund- ja tulemusnäitajadena eelnevalt äratoodud informatsioon (nt koolitustel osalenud soo lõikes). Teise äärmusena oli indikaatoreid projektile määratletud palju (nt 20). Niivõrd suure hulga indikaatorite puhul olid need osaliselt mitte-asjakohased (nt indikaatorid EL sümboolika presenteerimise kohta, mis ei aita sisuliselt mõõta uuringute intensiivistamisele fookuseeritud eesmärgi saavutamist). Samuti kasutati indikaatoreid, mis ei ole täpselt mõõdetavad (nt sihtgrupi suuruse määratlemiseks ligikaudne hinnang mõne ajalehe lugejaskonna järgi).

Projektipõhiste indikaatorite puhul esines suhteliselt võrdselt nii neid, mis saavutati, saavutati osaliselt või mille puhul ületati planeeritud saavutusmäära. Osalise saavutamise põhjuseks võib teatud määral pidada ekslikku planeerimist -

intervjuudest selgus, et kohati olid indikaatorite sihtmäärad juba planeerides ülehinnatud ning seega ei olnudki indikaatorid saavutatavad.

Kas meetme väljundnäitaja ja tulemusnäitaja on konkreetsete projektide puhul saavutatud?

- *Väljundnäitaja: haridussüsteemis läbiviidud koolituskursustel osalenud 24 000 (mehed 10 800/naised 13 200);*
- *Tulemusnäitaja: koolituse edukalt lõpetanute määr 80%*

Ka antud küsimusele vastamist raskendas asjaolu, et nimetatud tulemusnäitajat ei olnud projektide lõpparuannetes sageli märgitud. Sageli esinesid ka vead väljundnäitaja arvutustes – „kokku“ lahtrid (nt koolituskursustel osalejate arv kokku) ei summeerinud liidetavaid korrektelt ning keeruline oli leida infot, kas korrektsed olid sel juhul liidetavad või summa.

Väljundnäitaja saavutamine

Valimisse kuulunud 75 projekti puhul oli väljundnäitajat võimalik analüüsida 65 projekti puhul (info lõpparuandes olemas). Teistel projektidel vastav info lõpparuandes puudus või oli esitatud ebatäpselt ning ei võimaldanud analüüsimist. Analüüsitud 65 projektist 28 (ehk 43%) puhul ületati koolituskursustel osalenute koondarv planeerituga võrreldes. Planeeritust madalamaks jäi väljundnäitaja saavutamine 24 projekti puhul (37% analüüsitud projektidest). Oluline on täpsustada, et nendest projektidest, mille puhul väljundnäitaja saavutamata jäi, oli see 14 projekti puhul siiski saavutatud vahemikus 80-99%. Ülejäänud 13 projekti puhul saavutati osalejate arv nii nagu planeeritud.

Tabel 2.1. – Väljundnäitaja saavutamine hariduse valdkondade lõikes

Projektide arv	Kõrgharidus	Kutseharidus	Elukestev õpe	Projektid kokku
Üldse mitte (alla 20%)	1 (3%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (2%)
Osaliselt (20%-80%)	7 (19%)	5 (16%)	6 (13%)	9 (14%)
Suures osas (üle 80%)	6 (17%)	6 (19%)	11 (23%)	14 (21%)
Nagu planeeritud (100%)	7 (19%)	8 (25%)	7 (15%)	13 (20%)
Ületatud (üle 100%)	15 (42%)	13 (41%)	23 (49%)	28 (43%)
<i>Andmed puuduvad</i>	9	1	1	10
Projekte kokku	45	33	48	75

Oluline on märkida, et valdkondade vahel suuri erinevusi ei ole. Projektide arv, mille puhul väljundnäitaja on saavutatud või ületatud, on igas valdkonnas peaaegu 2/3 projektide koguarvust.

Arvestades kõiki valimi projekte, selgub, et elukestva õppe väljundnäitaja saavutamine on veidi enam kui vastava näitaja saavutamine kõrghariduse ja kutsehariduse puhul – kuigi planeeritud saavutustase ületatakse kõigi kolme puhul.

Tabel 2.2 – Väljundnäitaja saavutamine hariduse valdkondade lõikes (projektid kokku)

Koolitatute arv	Planeeritud	Tegelik	Saavutustase
Kõrgharidus	7 767	8 142	105%
Kutseharidus	7 246	7 543	104%
Elukestev õpe	46 196	50 335	109%
Projektid kokku	47 783	52 324	110%

Hinnang väljundnäitajale

Väljundnäitaja saavutamine meeste lõikes jäi analüüsimist võimaldanud 65 projekti puhul veidi väiksemaks kui planeeritud – koolituskursustel osalenud meeste arvuks planeeriti 30 353, tegelikult osales 29 618 (98% planeeritust). Naiste puhul ületati aga kursustel osalenute arvu planeerituga võrreldes olulisel määral – planeeritud 32 948 naist, tegelik saavutustase 37 896 naist, mis ületab ka juba väga selgelt kogu meetmele planeeritud koolituskursustel osalenud naiste arvu.

Selleks, et hinnata, kui palju oli koolitatuid planeeritud ja kui palju reaalselt kõikide projektide puhul, tuleb saadud valimi tulemusi üldistada kogu meetmele. Arvutasime kõigepealt valimi projektide keskmise (planeeritud ja realiseeritud) koolitatute arvu: see oli 204 (planeeritud) ja 205 (realiseeritud). Arvutusest jäid välja 2 suuremat projekti, mille raames koolitatute arvud olid erakordselt suured („E-õppe arendamine ja juurutamine kutseõppeasutustes ja rakenduskõrgkoolides“, - 11 100 planeeritud ja 15 294 realiseeritud ning „Täiskasvanute tööalane koolitus kutseõppeasutustes“ - 23 618 planeeritud ja 23 495 realiseeritud). Arvutasime samuti valimi projektide koolitatute arvude standardhälbed: 376 (planeeritud arv) ja 330 (realiseeritud arv). Keskmiste ja standardhälvete põhjal tegime selgeks üldkogumi projektide keskmise koolitatute arvu 95%-vahemiku alam- ja ülempiirid – need on 111-297 (planeeritud arv) ja 124-286 (realiseeritud arv). See tähendab, et 95% tõenäosusega on üldkogumi projektide planeeritud koolitatute keskmine arv projekti kohta (v.a. 2 eelmainitud projekti) vahemikus 111-297 ning realiseeritud koolitatute keskmine arv vahemikus 124-286.

Eeldades, et keskmised arvud projekti kohta on nii valimis kui väljaspool valimit samad ning korrutades need numbrid 125-ga (ülejäanud projektide arv üldkogumis ehk need projektid, mis ei olnud valimis esindatud), saame teiste projektide koolitatute arvu 95%-vahemiku. Ehk 95% tõenäosusega on ülejäanud 125 (valimis mitte esitatud) projekti koolitatute arvud vahemikus 13 855 – 37 180 (planeeritud) ning 15 562 – 35 707 (realiseeritud). Tabel 2.3 võtab tulemused kokku. See tähendab, et kõigi 200 projekti jaoks kokku jäävad 95% tõenäosusega koolitatute arvud vahemikku 61 638 – 84 963 (planeeritud)² ja 67 886 – 88 031 (realiseeritud).

Tabel 2.3 – Väljundnäitaja hinnanguline saavutamistase

	Koolitatute arv (planeeritud)	Koolitatute arv (realiseeritud)
Projektide arv valimis	65	67
Valimi keskmine	204	205
Standardhälve	376	330
Standardviga	47	40
Keskmise 95% vahemik	111 - 297	124 - 286
Koguarvu 95% vahemik (valimis mitte esindatud)	13 855 – 37 180	15 562 – 35 707
Koguarvu 95% vahemik (kokku)	61 638 – 84 963	67 886 – 88 031

Üldjoontes võib väljundnäitaja saavutamise osas valimisse kuulunud ja analüüsimist võimaldanud projektide puhul väita, et projektide tasemel indikaatorid on suures osas saavutatud või isegi ületatud. Meetme tasandile üldistades on väljundnäitaja sihtmäär isegi väga oluliselt ületatud. Teatud projektide puhul osutus problemaatiliseks väljundnäitaja saavutamine meeste lõikes (kuigi olid ka mõned vastupidised näited), kuid kokkuvõttes saavutati ka meeste puhul soovitud koolitustel osalejate arv rohkem

² 2007.a I prioriteedi seirearuande kohaselt oli väljundnäitaja planeeritud saavutustase (rahuldatud projektide taotluste alusel) 48 242.

kui 90% ulatuses (64 projekti valimis). Koolitustel osalenud naiste arv on aga oluliselt suurem, kui algselt planeeritud.

Tulemusnäitaja saavutamine

Kõigepealt on oluline mainida, et meetme tulemusnäitaja (koolituse edukalt lõpetanute määr) põhjal ei ole võimalik täpselt hinnata meetme tulemuslikkust. Selle alusel ei saa hinnata, kas koolituse lõpetanud ka tegelikult omandasid uusi teadmisi ja/või oskusi, mis peaks olema tulemuslikkuse näitajaks. Seega on tegemist pigem väljundnäitajaga. Antud hindamise raames kasutati koolituse edukalt lõpetanute määra siiski kui tulemusnäitajat (kuna RAK-s oli vastavalt ette nähtud).

Tulemusnäitaja saavutamise hindamiseks analüüsiti ka koolituse lõpetanute arvu. Seda peeti vajalikuks seetõttu, et juhul kui lõpparuannetes puudub info tegeliku tulemusnäitaja ehk koolituse edukalt lõpetanute määra kohta, oleks koolituse lõpetanute määr siiski võimalik välja arvutada.

Tulemusnäitaja saavutamise hindamine oli väljundnäitaja saavutamise hindamisega võrreldes veelgi enam raskendatud, kuna valimisse kuulunud projektidest oli koolituse edukalt lõpetanute arv (planeeritud ja saavutatud) lõpparuandes märgitud vaid 28 projekti puhul. Nende projektide puhul oli planeeritud koolituse lõpetanute arvuks 5688 inimest ning tegelikuks saavutustasemeks 7559 inimest. Kuna projektide arv, mille põhjal vastav analüüs on tehtud, on väike, ei saa selle põhjal teha laiapõhjalisi järeldusi.

Tulemusnäitaja – koolituse edukalt lõpetanute määr (nii planeeritud kui tegelik) – on valimisse kuulunud projektidest lõpparuandes kajastatud vaid 18 projekti puhul. Juhul kui see oli aruandes kajastatud, jäid määra arvutamise alused kohati arusaamatuks - nt kuigi koolitusel osalenute ja edukalt lõpetanute arv oli sama (määr võiks olla 100%), oli määraks märgitud nt 96% (või vastupidi – edukalt lõpetanute määr oli kõrgem kui arvutuste kohaselt).

Seetõttu on koolituse lõpetanute määr arvutatud hindajate poolt, analüüsides koolituse edukalt lõpetanute osakaalu koolitusel osalejate arvust. Selline arvutus oli võimalik läbi viia planeeritud määra jaoks valimisse kuulunud projektidest 27 projekti puhul ja tegeliku määra jaoks 36 projekti puhul. Nende projektide puhul oli planeeritud koolitustel osalejate arv 6098 inimest, kellest koolituse pidi lõpetama 5688 inimest (ehk 93%). Nende projektide puhul oli tegelik koolitustel osalejate arv 9433 inimest, kellest koolituse lõpetas 8635 inimest (ehk 92%)³. Valimi tulemuste põhjal tehti meetme tasandi üldistusi ka tulemusnäitaja kohta. Selle põhjal võib üsna kindlalt väita, et tegelikult lõpetanute määr on ka meetme tasandil rohkem kui 90%, arvestades suurima projekti edukalt lõpetanute määra (97%), võibolla isegi 95%. Sellest järeldub, et antud indikaatori põhjal on meetme tulemuslikkus väga hea, kuna sihtmäär oli 80%.

³ Suurima projekti „Täiskasvanute tööalane koolitus kutseõppeasutustes“ raames ei olnud koolituse edukalt lõpetanute arvu planeeritud. Tegelik arv oli 22 784, mis on 97% osalejatest (naised 14 718 ja mehed 8 066, mis on mõlema puhul samuti 97% osalejatest).

Tabel 2.4 – Tulemusnäitaja hinnanguline saavutamistase

	Lõpetanute määr (planeeritud)	Lõpetanute määr (tegelik)
Projektide arv valimis	27	35
Valimi keskmine	93,3%	91,5%
Standardviga	0,3 %	0,3 %
Keskmise 95% vahemik	92,6% - 93,9%	91,0% - 92,1%

Kas projektide spetsiifilised eesmärgid saavutati?

Eesmärkide saavutamist hinnati projektide tegevustest ja indikaatoritest lähtuvalt. Kui indikaatoreid polnud võimalik mõõta või kui need ei olnud asjakohased, siis anti hinnang projekti tegevuste sisulisest kirjeldusest lähtuvalt. Näiteks mõnel juhul oli projektil spetsiifilisi eesmärke väga palju (ja väga spetsiifiliselt sõnastatud), aga indikaatoreid kõikide aspektide mõõtmiseks ei olnud. Spetsiifiliste eesmärkide saavutamist hinnati neljas kategoorias: saavutatud täielikult, saavutatud suuremas osas, saavutatud osaliselt ja täies mahus saavutamata (viimast varianti ei esinenud ühelgi juhul). Kokkuvõtvalt võib öelda, et projektide spetsiifilised eesmärgid on saavutatud suuremas osas (enamus projektide puhul). Täielikku saavutamist võiks märkida 14 projekti puhul. Eesmärkide osalist saavutamist saab väita 13 projekti kohta.

Tabel 2.5 – Projektide spetsiifiliste eesmärkide saavutamine

Eesmärkide saavutamine	Projektide arv
saavutatud täielikult	14
saavutatud suuremas osas	48
saavutatud osaliselt	13
täies mahus saavutamata	0

Eesmärkide osaline saavutamine tulenes kohati eesmärkide halvast sõnastusest ja mitte niivõrd läbiviidud tegevuste ebapiisavusest. Mõnikord oli spetsiifiline eesmärk liiga kitsas, kuna projekti raames tehti tegevusi hoopis laiemal skaalal (nt spetsiifiline eesmärk kirjeldatud täiendkoolituse kohta, kuid projekt haaras ka tasemeõpet). Kohati olid spetsiifilised eesmärgid ebasobivad, kuna ei olnud saavutatavad antud projektide raames (nt „pilotprojekti laiendamist pärast selle lõppemist teistele piirkondadele“ ei saa saavutada pilotprojekti raames; 3-aastase doktorikooli puhul pole võimalik hinnata, kas tähtaegselt lõpetanud doktorite arv on tõusnud - kui projekt kestab lühemat aega kui 3 aastat).

Mõningatel juhtudel pole mõne konkreetse spetsiifilise eesmärgi saavutamiseks ettenähtud piisavalt tegevusi (nt ainult konverentside külastamine selleks, et lülitada rahvusvahelistesse projektidesse). Samuti esines juhtumeid, kus projekti esialgselt planeeritud kestvus oli lühenenud (nt tulenevalt projektitaotluse heakskiitmise protsessi pikkusest), mistõttu ei jõutud kõiki eesmärke lühema perioodiga saavutada. Mõnede projektide puhul tõlgendati indikaatoreid esialgu valesi ning seetõttu ei suudetud neid hiljem täita (nt üldhariduskoolide pedagoogidest koolitavate arv jäi planeeritust väiksemaks, kuna projektiplaanis arvestati, et koolitustegevus hõlmab ka teavitamist).

Spetsiifiliste eesmärkide saavutamist analüüsiti ka eraldi hariduse valdkondade lõikes, et näha, kas selguvad erisused eesmärkide saavutamisel tulenevalt konkreetsest hariduse valdkonnast. Järgnev tabel näitab spetsiifiliste eesmärkide saavutamist valdkonniti, mis põhineb projektide indikaatorite ja kvalitatiivse hinnangu tulemustel.

Tabel 2.6 – Projektide spetsiifiliste eesmärkide saavutamine valdkonniti

Projektide arv ⁴	Kõrgharidus	Kutseharidus	Elukestev õpe	Projektid kokku
Üldse mitte	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Osaliselt	8 (18%)	5 (15%)	7 (14%)	12 (17%)
Suures osas	26 (59%)	21 (64%)	31 (65%)	45 (63%)
Saavutatud või isegi ületatud	10 (23%)	7 (21%)	10 (21%)	14 (20%)
Andmed puuduvad	1	0	0	4
Projekte kokku	45	33	48	75

Projektide tulemuslikkus ei erine erinevate valdkondade lõikes kuigi palju, sest igas valdkonnas on 80-85% ulatuses projektide eesmärgid saavutatud täielikult, suures osas või on eesmärgid isegi ületatud. Siiski võib väita, et kõrghariduse valdkonna projektid on reeglina oma olemuselt suuremad ja keerulisemad, sisaldades rohkem tegevusi, mistõttu on tõenäolisem, et mõned eesmärgid saavutatakse osaliselt. Samas on just kõrghariduse valdkonnas saavutatud või ületatud eesmärkide osakaal veidi kõrgem kui teistes valdkondades, millest kokkuvõttes tulenebki sarnane keskmine.

Huvitav on ka analüüsida projektide edukust integreeritud projektide puhul (st üks projekt hõlmab mitut hariduse valdkonda), mille tulemusi näitab tabel 2.7.

Tabel 2.7 – Projektide spetsiifiliste eesmärkide saavutamine integreeritud projektides

Projektide arv ⁵	Kõrgharidus ja Kutseharidus	Kõrgharidus ja Elukestev õpe	Kutseharidus ja Elukestev õpe	Kõik valdkonnad kokku
Üldse mitte (alla 20%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Osaliselt (20%-80%)	0 (0%)	2 (15%)	3 (25%)	1 (8%)
Suures osas (üle 80%)	1 (100%)	9 (69%)	7 (58%)	8 (62%)
Saavutatud või isegi ületatud (100% või rohkem)	0 (0%)	2 (15%)	2 (17%)	4 (31%)
Projekte kokku	1	13	12	13

Kuigi ka siin on erinevused väikesed, on huvitav näha seda, et nendest projektidest mis kombineerivad kõiki 3 valdkonda on 93% saavutanud oma eesmärgid suures osas, täielikult või isegi suuremal määral, kui planeeritud. See osakaal ei ole üheski teises kombineeritud või üksiku valdkonna kategoorias nii suur (keskmiselt on see kõikide projektide puhul 83%), välja arvatud üksainus kõrghariduse ja kutsehariduse kombineeritud projekt (kuid üks projekt ei ole piisav järelduste tegemiseks). Veelgi olulisem on siinkohal see, et peaaegu 1/3 kõiki valdkondi hõlmavatest projektidest on oma eesmärgid täielikult saavutanud või neid ületanud. Siiski on oluline märkida, et kuigi meetme raames rakendati mitmeid suuri koostööprojekte, oli sageli tegemist ka projektidega, mis suunatud konkreetsele organisatsioonile või töötajatele – tegemist oli suhteliselt lokaalsete projektidega, mis ei võimaldanud haarata kuigi suurt sihtgruppi.

⁴ Väikesed erinevused haridusvaldkondade projektide koguarvudes võivad esineda erinevate andmete kättesaadavuse tõttu. Lisaks on paljud projektid määratud mitmele valdkonnale, mõned (13) isegi kõigile kolmele valdkonnale.

⁵ Väikesed erinevused haridusvaldkondade projektide koguarvudes võivad esineda erinevate andmete kättesaadavuse tõttu. Lisaks on paljud projektid määratud mitmele valdkonnale, mõned (13) isegi kõigile kolmele valdkonnale.

Kas projekti üldeesmärk panustab meetme spetsiifilistele eesmärkidele? Millistele?

Meetme spetsiifilised eesmärgid on:

- õppe kvaliteedi tagamine
- võrdsete võimaluste loomine hariduse omandamiseks
- tingimuste loomine ja võimaluste pakkumine elukestvaks õppeks.

Analüüsid projektide panust meetme spetsiifiliste eesmärkide saavutamisele, saab väita, et enamus projekte aitas kaasa õppe kvaliteedi tagamisele (enam kui 60 projekti). Õppe kvaliteedi paranemisele aitas kaasa nt õppekavaarendus – sellele meetme määruks nimetatud tegevusele panustas ka kõige rohkem 1.1 poolt rahastatud projekte (vt hindamisküsimus nr 1). Lisaks panustas õppekvaliteedile ka nt välistippspetsialistide kaasamine, mida kasutasid eriti aktiivselt erinevad ülikoolid. Tingimuste ja võimaluste pakkumisele elukestvaks õppeks aitas kaasa ca 50 projekti (nt veebipõhine õpe, täiskasvanute, sh madala konkurentsivõimega, koolitamine). Kõige suurem panus tulenes siinkohal projektist „Täiskasvanute tööalane koolitus kutseõppeasutustes“ (tulenevalt selle suurest mahust), kuid oluliseks võib pidada ka teisi meetme poolt rahastatud initsiatiive, kuna tegemist oli esmakordse suurema rahaeraldusega elukestva õppe valdkonnale. Elukestva õppe puhul on oluline märkida, et meede 1.1 aitas kaasa süsteemse lähenemise kujunemisele, mille põhjal 2007-2013 SF programmi rakendatakse. Kõige väiksema kaetusega oli võrdsete võimaluste loomine hariduse omandamiseks, millele aitas kaasa veidi enam kui 20 projekti (nt koolitustel oli võimalus osaleda majanduslikult vähemkindlustatud ning madalama haridustasemega inimestel). Samuti oli siinkohal tegu pigem lokaalsete ja väiksemat sorti projektidega – strateegilist ja süsteemset lähenemist ei kujunenud. Üheks põhjuseks on seejuures kindlasti teadmiste ebapiisavus – antud eesmärgi puhul ei olnud taotlejatel selgust, mida selles osas täpselt teha võiks ning mis võrdsete võimaluste loomisele kaasa aitaks.

Kas projekti üldeesmärk panustab meetme üldeesmärgile?

Meetme üldine eesmärk on inimressursi arendamine ja konkurentsivõime suurendamine tööturul haridus- ja koolitussüsteemi täiustamise, elukestvaks õppeks vajaliku keskkonna loomise ning koolituse pakkumise kaudu.

Meetme üldeesmärgi saavutamisele panustavad kõik projektid (kõikide projektide üldeesmärgid). Samas on meetme üldeesmärk sõnastatud nii üldiselt, et hariduse valdkonna arendustegevused panustavad sellele iseenesestmõistetavalt. Inimressursi arendamisele panustati nt läbi õpetajate ja üliõpilaste koolitamise ning nende osalemise väliskonverentsidel, mis läbi suurenesid nende erialased teadmised. Konkurentsivõime tõstmisele panustati nt läbi kutsealase eelkoolituse korraldamise, mistõttu koolituses osalenutel on rohkem enesekindlust tööturul edasi pürgimiseks. Haridussüsteemi täiustamine toimus nt läbi õppe kvaliteedi parandamise. Elukestvaks õppeks aitas luua tingimusi veebipõhise õppe korraldamine.

Meetme tasandil analüüsid selgub, et meetme 1.1 üldeesmärgi ja spetsiifiliste eesmärkide seosed ei ole täiel määral selged. Üldeesmärk ei sisalda endas spetsiifilist eesmärki „võrdsete võimaluste loomine hariduse omandamiseks“ ning selle eesmärgi saavutamise mõõtmiseks puudub ka indikaator. Rahastatud projektidest panustabki kõige väiksem osa just sellele eesmärgile.

2.3 Järeldused

- Valimi kohta läbi viidud analüüsi põhjal võib väita, et üldjoontes meede 1.1 saavutas oma spetsiifilised eesmärgid. Seda saab väita seetõttu, et projektide raames planeeritud tegevused on suuremas osas ellu viidud ning spetsiifilised eesmärgid suuremas osas saavutatud. Samuti on seosed projektide üldeesmärkide ja meetme spetsiifiliste eesmärkide vahel tugevad ning kõik projektid panustavad meetme üldeesmärgile (mis tuleneb küll eelkõige selle üldisest sõnastusest).
- Eesmärkide saavutamise tase on suhteliselt võrdne kõigi kolme hariduse valdkonna puhul (kõrgharidus/kutseharidus/elukestev õpe) ning olulisi erisusi ei ole analüüsi põhjal võimalik välja tuua (igas valdkonnas on 80-85% ulatuses projektide eesmärgid saavutatud täielikult, suures osas või on eesmäärke isegi ületatud).
- Kõiki kolme valdkonda hõlmavad integreeritud projektid on eesmärkide saavutamisel keskmisest edukamad – projektidest, mis kombineerivad kõiki 3 valdkonda on 93% saavutanud oma eesmärgid suures osas, täielikult või isegi suuremal määral kui planeeritud (keskmine tase 83%).
- Samas puuduvad konkreetsete indikaatorid meetmele määratud 3 spetsiifilise eesmärgi kohta kuna määratletud väljund-ja tulemusnäitajad ei ole kõigi kolme mõõtmiseks piisavad. Seega ei ole võimalik tugineda konkreetsetele indikaatoritele, baas-ja sihtmääradele, selleks, et väita meetme eesmärkide saavutamist (nt õppe kvaliteedi paranemine – kuna pole määratud indikaatorit, siis ei saa ka kindlalt väita, kas kvaliteet paranes liiga vähe, piisavalt või ületas paranemine ootusi). Kuna valimisse kuulunud projektide puhul viidi aga läbi sisuline analüüs, võib selle põhjal väita, et õppe kvaliteedi paranemise raames saavutati häid tulemusi. Elukestva õppe puhul oli samuti tegu heade tulemustega, eriti kuna loodi oluline strateegiline baas edasisteks tegevusteks. Võrdsete võimaluste loomise puhul oli tegemist pigem väikeste projektidega, mis muuhulgas võrdsete võimaluste teemat adresseerisid, kuid süsteemsemat arendust selle eesmärgi osas ei toimunud.
- Meetme üldeesmärk on väga lai, kuid selle erinevate aspektide mõõtmiseks puuduvad vajalikud indikaatorid. Samas ei ole meetme üldeesmärgi ja spetsiifiliste eesmärkide seosed täiel määral selged. Üldeesmärk ei sisalda endas spetsiifilist eesmärki „võrdsete võimaluste loomine hariduse omandamiseks“ ning selle eesmärgi saavutamise mõõtmiseks puudub ka indikaator.
- Meetme tasandile üldistades on väljundnäitaja (koolituskursustel osalejate arv) olulisel määral ületatud.
- Meetme tasandile üldistades võib üsna kindlalt väita, et tulemusnäitaja (koolituse tegelikult lõpetanute määr) on suurem kui 90%. Sellest järeldub, et antud indikaatori põhjal on meetme tulemuslikkus väga hea kuna sihtmäär oli 80%. Samas on oluline mainida, et koolituse edukalt lõpetanute määr on oma olemuselt pigem väljundnäitaja.
- Projektide lõpparuannetes sisalduv info ei ole sageli piisav, kuna tihti ei ole kajastatud meetme edukuse mõõtmiseks kriitilise tähtsusega väljundnäitajat (koolituskursustel osalejate arv) ja tulemusnäitajat (koolituse edukalt lõpetanute määr) või ei ole arvutused korrektsed.
- Projektidele ei ole sageli määratud eraldi projektipõhiseid indikaatoreid või on neid määratud liiga palju, mille hulgas on mitmed mitte-asjakohased või mitte-mõõdetavad. Indikaatoreid ei ole määratud kõikidele eesmärkidele. Samuti ei ole kohati selge eesmärkide ja tegevuste vaheline seos (millisele eesmärgile teatud tegevused panustavad). Eelnimetatu raskendab projektide eesmärkide saavutamise hindamist.

- Peamiseks põhjuseks tegevuste ärajäämisele projektide tasandil on sihtrühma huvi-ning ajapuudus. Eesmärkide saavutamist raskendavaks teguriks peeti mõnikord ka rahastamisotsuse protsessi pikkust.

3. MILLINE ON MEETME 1.1 VÕIMALIK MÕJU HARIDUSE VALDKONNA EDASIARENDAMISELE?

Kolmandale hindamisküsimusele vastamine on olnud kõige suurem väljakutse praktikas, eelkõige sellepärast, et meetme 1.1 raames ei ole eraldi sõnastatud mõjuindikaatoreid. Lisaks ei ole reeglina projektitaotlustes palju tähelepanu pööratud laiemate eesmärkide püstitamisele (tihtipeale üldsõnaline viide meetme eesmärkidele) ega projektiaruandluses saavutatud või saavutatavatele mõjudele. Mõju hindamist raskendas ka asjaolu, et tegevuste skaala oli lai ning haridusvaldkonna strateegiadokumente, millele meetme 1.1. projektid võisid panustada (ja nendegi eesmärgid), oli palju. Kokku on mõju analüüsis arvesse võetud 8 erinevat haridusvaldkonna arengukava⁶ ning eraldi on käsitletud ka meetme 1.1 potentsiaalset mõju RAK 1. prioriteedi spetsiifilise eesmärgi saavutamisele. Tulemuste tõlgendamine ja kasutamine peaks arvestama ülaltoodud meetodiliste probleemidega. Praktikas tähendab see seda, et alljärgnev hinnang on eelkõige kvalitatiivne ja indikatiivne.

3.1 Metodoloogia

Meetme potentsiaalne mõju strateegiliste arengukavade spetsiifilistele eesmärkidele

Mõju aspekti kohta on hindamisprotsessi erinevate tegevuste kaudu andmeid kogutud. Nii projektitasandi kui ka nn horisontaaltasandi (ehk meetme rakendusüksuse ja –asutuse esindajatega) intervjuude käigus on esitatud selleletemalisi küsimusi. Lisaks on dokumendianalüüsi käigus mõju kohta püütud kaudselt andmeid genereerida. Selleks koostati esiteks nn „potentsiaalsete mõjude maatriks“, kus veergudes olid meetme 1.1 määruses sätestatud tüüptegevused ja ridadeks eelmainitud 8 strateegilise arengukava spetsiifilised eesmärgid (vt tabel 3.1).

Tabel 3.1 – Potentsiaalsete mõjude maatriks

Arengukavade eesmärgid	Tüüptegevus 1 (taseme- ja täiend- õppesüsteemi arendamine, koolitus)	Tüüptegevus 2 (õppekavaarendus)		Tüüptegevus 15 (õpetajate ja õppejõudude koolitamine digitaaltehnoloogia valdkonnas)
1. Elukestva õppe strateegia 2005-2008				
Spets. eesmärk 1				
Spets. eesmärk 2				
....				
Spets. eesmärk 9				
2. Eesti kutseharidus- süsteemi arengukava aastateks 2005-2008				
Spets. eesmärk 1				
Spets. eesmärk 2				

⁶ Eesti kutseharidussüsteemi arengukava 2005–2008, Õpetajakoolituse riiklik arengukava 2003–2010 (meetme kinnitamise hetkel projekt), Noortepoliitika ja noorsootöö strateegia 2006–2013 (meetme kinnitamise hetkel eelnõu), Kõrgharidusstrateegia 2006–2015 (meetme kinnitamise hetkel eelnõu), Eesti teadus- ja arendustegevuse strateegia 2002–2006, Arengukava "Tiigrihüpe Pluss", Euroopa Komisjoni Elukestva Õppe Memorandum, Eesti elukestva õppe strateegia 2005–2008 (meetme kinnitamise hetkel projekt).

.....				
Spets. eesmärk 12				
.....				
.....				
8. Õpetajakoolituse riiklik arengukava 2006-2013				
Spets. eesmärk 1				
Spets. eesmärk 2				
.....				
Spets. eesmärk 10				

Kokku oli nendes 8 strateegia dokumendis loetletud 57 spetsiifilist eesmärki, millele meetme 1.1 projektid võisid panustada. Kõik projektid läbi vaadanud ja strateegiate eesmärkidega tutvunud hindamisspetsialistid täitsid ühises töötoas maatriksi, andes hinnanguliselt 0 kuni 3 punkti vastavalt sellele, kui suur võiks individuaalsete tegevuste teoreetiline mõju igale strateegia eesmärgile olla.

- 3 punkti anti siis, kui tegevus oli eelkõige vastavale eesmärgile suunatud (nt kui sõnastustes oli sarnasusi) ja tegevus on eeldatavasti üks olulisemaid sellise eesmärgi saavutamiseks
- 2 punkti, kui tegevus on eeldatavasti üks mitmest olulisest tegevusest, mis on vajalikud selleks, et strateegia eesmärgid saavutada
- 1 punkt, kui tegevus aitaks vaid kaudselt kaasa strateegia elluviimisele ja kui teised tegevused teeksid seda olulisemal määral
- 0 punkti siis, kui tegevuse ja eesmärkide vahel tundus seos üldse puuduvat.

Potentsiaalsete mõjude maatriks on esitatud aruande lisas 4.

Teine mõjude „genereerimise“ oluline etapp oli mõjupunktide (0-3) korrigeerimine vastavalt tüüptegevuste osakaaludele kogu eelarvest. Eelduseks selle juures oli see, et mida suurem on tüüptegevuse eelarve, seda suurem on ka (proportsionaalselt) selle mõju igale strateegia eesmärgile. Siin aga eristati 3 olukorda vastavalt meetme raames arvesse võetud haridusvaldkondadele (kõrgharidus, kutseharidus ja elukestev õpe). Nimelt oli tüüptegevuste rahalised osakaalud valdkonniti erinevad, mistõttu ka mõjupunktid pidid olema erineva kaaluga. Tabel 3.2 esitab tüüptegevuste eelarve osakaale eri valdkondade kaupa.

Tabel 3.2 – Tüüptegevuste eelarve osakaale eri valdkondade kaupa

Tüüptegevused	Kõrgharidus	Kutseharidus	Elukestev õpe
taseme- ja täiendõppesüsteemi arendamine, koolitus	16,1%	10,6%	8,2%
õppekavaarendus	22,2%	16,7%	9,8%
nõustamissüsteemi arendamine	5,0%	1,8%	8,6%
paindlike õppimisvõimaluste juurutamine	15,7%	6,9%	17,4%
põhikoolist või kutseõppeasutusest väljalangemise ennetamine	6,2%	0,4%	2,4%
kvaliteedisüsteemi arendamine kutse- ja kõrghariduse tasemel	4,0%	5,9%	0,0%
elukestva õppe võimaluste loomine	0,0%	0,0%	43,3%
täiskasvanute õppimisvõimaluste infobaasi loomine	1,0%	0,8%	1,9%
õpi- ja töökogemuse arvestamise süsteemi loomine	0,3%	0,1%	0,2%
kutse kvalifikatsioonisüsteemi arendamine	6,2%	2,1%	6,3%
kutse- ja kõrghariduse kvaliteedi tõstmine rahvusvaheliselt tunnustatud tasemele	15,6%	17,9%	0,0%
välisnõustajate rakendamine kutse- ja kõrghariduse kvaliteedi tagamiseks	1,9%	21,5%	0,0%
tippspetsialistide koolitamine Eesti majanduse	0,6%	11,2%	2,0%

võtmevaldkondades			
pedagoogiliste erialade õppurite koolitamine IKT vahendite kasutamiseks õpetamisel	0,2%	0,7%	0,0%
õpetajate ja õppejõudude koolitamine digitaaltehnoloogia valdkonnas	4,8%	3,2%	0,0%
KOKKU	100%	100%	100%

Kolmas samm mõjude analüüsis oli osakaalude (0-3) määramine haridusvaldkondadele erinevate strateegiate raames. Seda oli vaja teha sellepärast, et reeglina ei panusta ainult 1 valdkonna projektid strateegia eesmärkide saavutamisele. Isegi, kui tegemist on spetsiifiliselt ühele valdkonnale suunatud strateegiaga (nt *Eesti kutseharidussüsteemi arengukavaga aastateks 2005-2008*), ei saa välistada, et ka teised valdkonna projektid omavad teatud mõju, mis on küll selgelt väiksem. Nt antud kutseharidussüsteemi arengukava puhul oleme andnud kutsehariduse valdkonnale 3 punkti, elukestva õppe valdkonnale 1 punkti ja kõrghariduse valdkonnale 0 punkti. Lõplik eelarve osakaalude profiil antud strateegia jaoks jaguneb selle tõttu 75% (kolm punkti neljast) ulatuses kutseharidusele ning 25% elukestva õppele. Tabel 3.3 määratleb valdkondade osakaalud kõigi 8 strateegia jaoks. Oluline ei ole mitte niivõrd see, kui palju punkte anti absoluutses mõttes, vaid pigem suhtes teiste valdkondadega (nt 1-1-0 ja 3-3-0 on sisuliselt sama tulemus, ehk kõrgharidus ja kutseharidus on võrdselt tähtsad ja elukestev õpe ei ole antud näites üldse tähtis). Tabelis on värviga esile toodud kõige tähtsamad valdkonnad iga strateegia jaoks.

Tabel 3.3 – Valdkondade tähtsus strateegiatele

Strateegiad	Valdkondade tähtsus strateegiatele		
	Kõrgharidus	Kutseharidus	Elukestev õpe
Elukestva õppe strateegia 2005-2008	1	1	3
Eesti kutseharidussüsteemi arengukava aastateks 2005-2008	0	3	1
Eesti kõrgharidusstrateegia aastateks 2006-2015	3	0	1
Noortepoliitika ja noorsootöö strateegia 2006-2013	1	1	0
Eesti teadus- ja arendustegevuse strateegia 2002–2006	3	0	1
Euroopa Komisjoni Elukestva Õppe Memorandum	1	1	3
Tiigrihüpe Pluss arengukava	0	1	0
Õpetajakoolituse riiklik arengukava 2006-2013	1	2	1

Ülaltoodud eelduste põhjal arvutati viimases sammus iga strateegia eesmärgi jaoks tüüptegevuste koondmõju, korrutades tabelis 3.1 esitatud potentsiaalsed mõjupunktid tabelite 3.2 ja 3.3 põhjal koostatud eelarveprofiilidega (ehk siis milline oli meetme 1.1 eelarve jaotus tüüptegevuste kaupa, arvestades 3 valdkonna suhtelise tähtsusega spetsiifilise strateegia jaoks).

Meetme potentsiaalne mõju RAK 1. prioriteedi spetsiifilisele eesmärgile

Ka RAK 1. prioriteedi puhul koostati kõigepealt nn „potentsiaalsete mõjude maatriks“, kus veergudes olid meetme 1.1 määruses sätestatud tüüptegevused ja reas RAK 1. prioriteedi spetsiifiline eesmärk (vt tabel 3.4).

Tabel 3.4 – Potentsiaalse mõju maatriks

Arengukavade eesmärgid	Tüüpgevus 1 (taseme- ja täiend- õppesüsteemi arendamine, koolitus	Tüüpgevus 2 (õppekavaarendus)		Tüüpgevus 15 (õpetajate ja õppejõudude koolitamine digitaaltehnoloogia valdkonnas)
RAK 1. prioriteet				
Spets. eesmärk 1				

Nii nagu strateegiliste arengukavade puhul, andsid hindamisspetsialistid hinnanguliselt 0 kuni 3 punkti vastavalt sellele, kui suur võiks individuaalsete tegevuste teoreetiline mõju RAK 1. prioriteedi spetsiifilisele eesmärgile olla.

Tabelis 3.5 on aga esitatud haridusvaldkondade osakaalud RAK 1. prioriteedi jaoks.

Tabel 3.5 – Valdkondade tähtsus RAK 1. prioriteedile

RAK	Valdkondade tähtsus RAK 1. prioriteedile		
	Kõrgharidus	Kutseharidus	Elukestev õpe
RAK 1. prioriteet	2	2	3

Kvalitatiivne hinnang mõjule

Lisaks eeltoodud metodoloogiale potentsiaalse mõju hindamiseks, on arvesse võetud ka erinevate osapoolte kvalitatiivsed hinnangud kõige strateegilisemate projektide mõju osas. Seda tehti samuti silmas pidades ülaltoodud strateegilisi arengukavasid. Selle kvalitatiivse analüüsi kajastamiseks on hinnanguliste mõjude tabelile lisatud üks tulp nimega „kvalitatiivne hinnang“.

3.2 Analüüsi tulemused

Esitame kõigepealt projektide ja horisontaalsel tasandil läbiviidud intervjuude kvalitatiivsed tulemused. Sellele järgnevad tabelite 3.1, 3.2 ja 3.3 kasutamise teel saadud analüüsi tulemused.

Projekti tasandi mõju ja jätkusuutlikkus – kasusaajate hinnang

Paljudel juhtudel mainiti, et projekt oli algus millegi uue juurutamisel. Projekti käigus loodut (nt praktikasüsteem, õppekavad, koolitusprogrammid, loengukursused, doktorikoolid) kasutatakse ja arendatakse edasi ning loodetakse kasutada nii kaua kui võimalik. Mõnel juhul ka nenditi, et tegevuste nõ elushoidmiseks oleks vaja lisaressurssi ning seega osad tegevused ei jätku samas mahus. Paljud leidsid, et projekti käigus loodud kontaktid ja koostöökogemus annavad hea aluse sarnaste ettevõtmiste jätkumiseks.

Projektidest on välja kasvanud ka järeltegevusi nii uute algatuste (nt uued doktorikoolid; e-õppe ja kaugõppe arendamine; õpilas- ja õpetajate vahetused partnerülikoolide vahel) kui ka konkreetsete projektide näol. On juhtumeid, kui on kirjutatud uus projektitaotlus, kuid kahjuks ei ole see rahastust saanud. Mõnel juhul on algatused veel ideefaasis – alles plaanitakse sarnaste tegevuste jätkamist.

Projektide ja meetme mõju – rakendajate hinnang

Rakendusüksuse, rakendusasutuse ja HTM eri valdkondade esindajate hinnangul panustas meede 1.1 selgelt 1. prioriteedi eesmärgile⁷. Mainiti siiski ka, et ilmselt

⁷ Inimressursi arendamise prioriteedi üldeesmärk on Eesti tööjõupotentsiaali suurendamine ja parem ärakasutamine

meetme mõju realiseerub veidi pikema aja pärast, eriti võrreldes nt meetmetega 1.2 ja 1.3, kus tihti peale tekib kohesem efekt. Lisaks viidati sellele, et meetme fookus ei olnud väga tugev ja võimalike tegevuste skaala oli lai, mille tõttu mõju konkreetsetele valdkondadele oli väiksem, kui oleks olnud kontsentreerituma lähenemise puhul. Esitatud taotlused erinesid üksteisest suurel määral, mis tekitas taotluste hindajatele raskusi nende võrdlemisel. Seetõttu oli ette planeeritud, strateegilistel ja süsteemsetel (ehk suurema potentsiaalse mõjuga) projektidel raskem läbi lüüa. Siiski arvati, et meede oli väga vajalik täiendus riigieelarvest eraldatud vahenditele, eelkõige sellepärast, et riigieelarvest eraldatud vahendid lähevad reeglina operatiivseteks tegevusteks.

Arvatakse, et 1. prioriteedi meetmetest on just meede 1.1 olnud „veduriks“, kuna meede on kõige rohkem keskendunud kõrge-kvalifikatsiooni segmendile ning selle sihtrühm on kõige laiem. Teised 1. prioriteedi meetmed on pigem nišsidele suunatud (1.2 ettevõtlusele, 1.3 töötutele ja 1.4 ametnikele). Üldisemalt oli levinud aramus, et haridussüsteem on saanud tugevamaks ja kvaliteetsemaks ning on olemas eeldused veelgi edasi arenemiseks. Leiti, et just kutse- ja elukestev õpe omasid eriti suurt mõju. Viimase puhul mainiti, et areng on kiirem olnud tänu meetmele. Siiski viidati ka sellele, et ilmselt mõjutas meede 4.3 (ERDF vahenditega rahastatud kutsehariduse füüsilised investeeringud) kutsehariduse valdkonda tugevamalt kui meede 1.1. Tõenäoliselt on mõlema meetme koosmõju suurem kui meetmete individuaalne mõju. Kõrghariduse puhul mainiti korduvalt LÜKKA-projekti erilist väärtust, kuna see sundis reaalsele koostööle.

Üks väga oluline osa meetme mõjust on õppetöö kvaliteedi arendamise kiirendamine ja suurendamine nii kutse- kui ka kõrghariduses. Spetsiaalselt mainiti investeeringuid doktoriõppesse, millel on mõju nii juhul, kui doktorikraadi omandanud lähevad praktilisele tööle kui ka juhul, kui õpetavad (edasi). Lisaks leiti, et välisõppejõudude sissetoomine on väga positiivse mõjuga, välja arvatud siis, kui seda tehti „isoleeritult“ – ehk väärtus konkreetsele õppetoolile oli selge, aga ülikoolile või valdkonnale üldisemalt ei olnud tegu prioriteediga.

Lisaks on meetme rakendamise õppetundide mõju uuele perioodile (2007-2013) oluline: esimese perioodi kogemus aitas kaasa uue perioodi programmi loomisele, eriti koondprojektide toel. Paljud tegevused jätkuvad uuel perioodil ning on sisse kirjutatud strateegiatesse.

Eelmisel tõukefondide rakendamise perioodil rakendusid mõned olulised valdkondlikud arendusprojektid, milles alustatud tegevused jätkuvad kogu kutseharidussüsteemi arendamisel ESF 2007-2013 perioodil. Eriti oluliseks peetakse Kutseõppeasutuste õppekavade arenduse, Kutseõpetajate väljaõppe ja täienduskoolituse süsteemi arendamise, Kvaliteedialase koolituse läbiviimise ja sisehindamise süsteemi arendamise, Töökohapõhise õppe (õpipoisikoolituse) rakendamise ning E-õppe arendamise ja juurutamise projektid. Näited nende projektide mõjudest on:

- Projekti käigus töötati välja 132 eriala kutseõppesisu, mille alusel oli võimalik hiljem koostada 44 riiklikku kutseõppe õppekava.
- Projekti käigus töötati välja ja testiti kutseõpetaja väljaõppe ja täienduskoolituse mudelit 15 õppekava rühmas. Väljatöötatud mudelit rakendades kavatakse 2007-2013 perioodil ulatuslikult kutseõpetajaid täiendkoolitada.

- Projekt aitas oluliselt kaasa kvaliteedi hindamise ja arendamise ideoloogia juurutamisele kutseõppeasutustes, mille tulemusel oli võimalik SF 2007-2013 perioodi kavandada kutseõppeasutuste täielik akrediteerimine.
- Projektis osales 16 kutseõppekeskust üle Eesti ning kaasatud oli 184 praktikaettevõtet, mis aitas kaasa töökohapõhise õppe kinnitamisele uue õppevormina Kutseõppeasutuste seaduses.
- Projekti tulemusena loodi alus kaasaegsete õppemeetodite kasutuseks kutseõppeasutustes ja rakenduskõrgkoolides. Projekti käigus rajatud arendatakse edasi ESF 2007-2013 perioodil vastava programmi kaudu.

Panused strateegiliste arengukavade eesmärkidele

Alljärgnevalt esitame meetme 1.1 hinnangulise mõju strateegiatele, mis on arvutatud ülaltoodud metoodika põhjal. Reastasime meetme 1.1 projektide eeldatava mõju järgi arvesse võetud strateegiad, kus esimesena on esitatud strateegia, millele meede 1.1 on tõenäoliselt kõige rohkem (positiivset) mõju avaldanud. Arvutusviisi tõttu on maksimaalne võimalik skoor 3,0 ning minimaalne skoor 0,0. Lisaks on tabelis esitatud järgmised andmed:

- strateegia keskmine eesmärkide arv
- eesmärkide arv ja osakaal, millele meetme 1.1 mõju on keskmine (ehk mõju skooriga 1,0 ja 2,0 vahel) või suurem
- meetme 1.1 rahaline maht võrreldes strateegia eelarvega
- kombineeritud kvalitatiivse (mõjuskoor) ja kvantitatiivse (eelarve suurendamine) argumenti põhjal koondhinnang mõjule.

Tabel 3.6 – Meetme 1.1 hinnangulised mõjud strateegiatele

Koht	Strateegia	Eesmärkide arv	Mõju skoor (0-3)	Keskmise või suure mõjuga eesmärkide arv	Meetme 1.1 rahaline maht võrreldes strateegia eelarvega	Kvalitatiivne hinnang	Lõpp-hinnang mõjule
1	Euroopa Komisjoni elukestva õppe Memorandum	6	1,33	5 (83%)	-	Üsna väike	Keskmine
2	Eesti teadus- ja arendustegevuse strateegia 2002–2006	3	1,14	3 (100%)	Üsna väike (alla veerandi strateegia eelarvest)	Üsna väike	Keskmine
3	Elukestva õppe strateegia 2005-2008	9	1,06	4 (44%)	Suur (suurem kui strateegia eelarve)	Keskmine	Keskmine
4	Eesti kutseharidussüsteemi arengukava aastateks 2005-2008	12	1,03	6 (50%)	Keskmine (alla poole strateegia eelarvest)	Suur	Üsna suur
5	Eesti kõrgharidusstrateegia aastateks 2006-2015	4	0,98	2 (50%)	Suur (suurem kui strateegia eelarve)	Üsna suur	Keskmine
6	Õpetajakoolituse riiklik arengukava 2006-2013	10	0,91	5 (50%)	Väga suur (mitmekordne)	Üsna suur	Üsna suur
7	Noortepoliitika ja noorsootöö strateegia 2006-2013	7	0,74	1 (14%)	Suur (suurem kui strateegia eelarve)	Keskmine	Üsna väike
8	Tiigrihüpe Pluss arengukava	6	0,37	0 (0%)	Suur (suurem kui strateegia eelarve)	Keskmine	Üsna väike

Kõige suuremat mõju avaldab meede 1.1 antud metoodika järgi strateegiatele *Eesti kutseharidussüsteemi arengukava aastateks 2005-2008* ja *Õpetajakoolituse riiklik arengukava 2006-2013* ning kõige väiksemat mõju *Tiigrihüppe* arengukavale ning Noortepoliitika ja noorsootöö strateegiale. Viimasel ei ole ühtegi eesmärki, mis läheks otseselt meetme sisuga kokku (keskmise või suure mõjuga eesmärkide arv on 0). *Noortepoliitika* strateegia puhul on küll 1 selline eesmärk, kuid kuna on ka 6 eesmärki, mis ei ole otseselt meetmega seotud, on mõju kokkuvõttes ikkagi üsna väike.

Oluline on tõdeda, et kuigi meetme 1.1 mõju strateegia mõnele üksikule konkreetsele eesmärgile võib olla suur (nt on antud hinnangute põhjal meetme 1.1 mõju *Elukestva õppe strateegia 2005-2008* (strateegiast 4. kohal) eesmärgile „Kõigile täiskasvanutele, sealhulgas erivajadustega inimestele, on loodud elukestva õppe võimalused vastavalt võimekusele ja vajadustele“ skoor 2,13), siis koondmõju võib jääda siiski üsna väikeseks (kuna eesmärke palju ning kõigile ei pruugi meede 1.1 panustada).

Panused RAK 1. prioriteedi spetsiifilisele eesmärgile

Mõju RAK 1. prioriteedile hindame nii kvalitatiivse kui kvantitatiivse kriteeriumi järgi suhteliselt suureks. Kvantitatiivselt katab meede 47% prioriteedi eelarvest. Kõige rohkem mõjutasid RAK 1. prioriteeti *õppekava-arendus* ja *elukestva õppe võimaluste loomine*. Üheks oluliseks teguriks siinkohal oli asjaolu, et RAK 1. prioriteedile (teoreetiliselt) panustaksid hindajate nägemusel kõik tüüptegevused, isegi kui ühegi tüüptegevuse potentsiaalne mõju ei olnud väga suur (ehk 3 mõjupunktiga).

Tabelis 3.7 on esitatud meetme 1.1 hinnanguline mõju, mis on arvatud ülaltoodud metoodika põhjal, RAK 1. prioriteedile.

Tabel 3.7 – Meetme 1.1 hinnanguline mõju RAK 1. prioriteedile

RAK	Eesmärkide arv	Mõju skoor (0-3)	Keskmise või suure mõjuga eesmärkide arv	Meetme 1.1 rahaline maht võrreldes strateegia eelarvega	Kvalitatiivne hinnang	Lõpp-hinnang mõjule
RAK 1. prioriteet	1	1,69	1 (100%)	Üsna suur (üle poole)	Üsna suur	Üsna suur

3.3 Järeldused

Allpool võtame kokku mõju analüüsi peamised järeldused:

- Suur osa projektidest on suuremal või väiksemal määral panustanud meetme 1.1 üldeesmärgile. Samas tuleb tõdeda, et eesmärk on selliselt sõnastatud, et raske oleks sellele üldse mitte panustada.
- Meetme fookus ei olnud väga tugev ja võimalike tegevuste skaala oli lai, mille tõttu mõju konkreetsetele valdkondadele oli väiksem kui oleks olnud kontsentreerituma lähenemise puhul.
- Lisaks oli mitme haridusvaldkonna strateegia fookus niivõrd lai (arvestades nt eesmärkide rohkust), mistõttu võis ka mõju olla kohati killustatud.
- Meetme raames vaadeldud strateegiast panustab meede 1.1 hinnanguliselt kõige rohkem Eesti kutseharidussüsteemi arengukavale aastateks 2005-2008 ning Õpetajakoolituse riiklikule arengukavale 2006-2013.
- Kuigi meede 1.1 panustab mõne strateegia puhul selle teatud eesmärkidele märkimisväärselt, võib meetme koondmõju jääda strateegiale siiski väikseks, kuna strateegial on kokkuvõttes eesmärke palju ning kõigile ei pruugi meede panustada.
- Lõppkokkuvõttes varieerub meetme 1.1 mõju kaheksale strateegiale väikesest või üsna väikesest (Tiigrihüppe Pluss ja Noortepoliitika strateegia)

üsna suureni (Kutseharidussüsteemi arengukava ja Õpetajakoolituse riiklik arengukava).

- RAK kontekstis võib öelda, et meetme 1.1 mõju realiseerub veidi pikema aja pärast, võrreldes teiste 1. prioriteedi meetmetega, kus tihti peale tekib kohesem, kuid pikemas perspektiivis tõenäoliselt väiksem efekt.
- Meede 1.1 panustab tugevalt RAK 1. prioriteedile, mis on ka RAK programmeerimise loogika tõttu arusaadav.
- Esimese perioodi kogemus aitas kaasa uue perioodi programmi loomisele, eriti koondprojektide toel, ning paljud tegevused jätkuvad uuel perioodil, olles sisse kirjutatud strateegiatesse.

4. JÄRELDUSED JA SOOVITUSED KASUTAMISEKS AVATUD TAOTLUSVOORUDE PUHUL TULEVIKUS

Järeldus	Soovitus
Soovitud meetme tasandil	
1. Meetme 1.1 toetatavad tegevused (meetme määruhes loetletud tegevused) on killustatud ning neid on palju. See näitab selge kokkuleppe puudumist prioriteetide hierarhia suhtes.	1. Tagada meetme tegevuste osas selge fookus. Siduda tegevused meetme määruhes/taotlusvooru juhendmaterjalis/taotlusvormis selgesti spetsiifiliste eesmärkidega – iga eesmärgi jaoks sõnastada mõned konkreetsed tegevused. Nt. Eesmärk 1 Tegevus 1.1 Tegevus 1.2 Tegevus 1.3 jne Eesmärk 2 Tegevus 2.1 Tegevus 2.2 Tegevus 2.3 jne Nii on võimalik saavutada ka suuremat mõju
2. Osa meetme 1.1 määruhes sätestatud tegevusi kattuvad omavahel	2. Määratleda meetme täpsed prioriteedid ning sellest tulenevalt optimaalne tegevuste arv. Seletada tegevused selgesti lahti ning hoiduda üksikute näidete toomisest tegevuse sõnastuses (kui tegevuse sõnastuses on toodud nt üks näide, tekib küsimus, mis veel sinna alla võiks minna ning see võib taotleja jaoks olla eksitav). Et vältida võimalike soovitud toetatavate tegevuste väljajäämist, kajastada eraldi tegevusena „muud tegevused“, mille raames võiks tuua ka mõningaid näiteid
3. Elukestva õppe definitsioon on ebaselge. Puudub täpne arusaam, milliseid tegevusi elukestev õpe hõlmab	3. Juhul kui taotlusvooru raames rahastatakse elukestva õppe valdkonda - seletada lahti termin „elukestev õpe“ ning vastavat

(nt, kas õpetajate/õppejõudude koolitamine on osa elukestvast õppes või panustab see siiski pigem kõrg- või kutsehariduse valdkonda)	infot kajastada taotluste täitmise juhendmaterjalides ning taotlusvormis. Oluline on see selleks, et taotlejal oleks selgem ettekujutus, kas tema projekt elukestva õppe valdkonnale panustab ning kas seda peaks taotluses kajastama.
4. Analüüsi tulemusena selgus, et kõige enam raha suunati kõrghariduse valdkonda ja teiste valdkondade rahastamine meetme raames sõltus tugevalt mõnest väga suurest projektist	4. Juhul, kui soovitakse, et iga haridusvaldkond saaks teatud osa rahalistest vahenditest, korraldada eraldi taotlusvoorud vastavalt haridusvaldkonnale ja integreeritud taotlusvoor eri valdkondade koostööprojektide jaoks. See aitaks vältida olukorda, kus võib-olla vägagi asjakohane kutsehariduse valdkonna projekt jääb rahastamata nt väiksema taotluse kirjutamise oskuse tõttu. Samuti motiveeriks see taotlejaid algatama erinevate valdkondade koostööprojekte, mis antud hindamise põhjal on olnud eesmärkide saavutamisel keskmisest edukamad ning mille potentsiaalne mõju oleks samuti keskmisest suurem.
5. Meetme tulemusnäitaja (nt koolituse edukalt lõpetanute määr) põhjal ei ole alati võimalik hinnata meetme tulemuslikkust (ei saa hinnata, kas koolituse lõpetanud ka tegelikult omandasid uusi teadmisi/oskusi), tegemist pigem meetme väljundnäitajaga. Lisaks on mitmeid projekte, mille tulemuslikkust ei ole üldse (või eelkõige) võimalik mõõta koolitustel osalenute või lõpetanute arvuga.	5. Meetme tulemusindikaatorite väljatöötamisel võtta eeskuju Euroopa parimatest praktikatest, st uurida häid näiteid indikaatoritest, kuidas mõõta teadmiste/oskuste omandamist. Tulemusindikaatoriteks võivad olla näiteks: 1) Koolituse puhul, mis kestab 1 päev (või vähem) – küsimused koolitusel osalejate tagasisideankeetides, nt „kas saite koolituselt sisulisi uusi teadmisi ja/või oskuseid (5-palli skaalal nt)? Milliseid?“. 2) Koolituse puhul, mis kestab rohkem kui 1 päev – koolituse lõpus korraldada nt rühmatöö, mille tulemusel koolitaja (koos koolituse tellijaga) annab hinnangu koolitatavate teadmiste/oskustele 3) Koolituse puhul, mis kestab rohkem kui 1 päev – koolituse lõpus korraldada koolitatavatele test – tulemusindikaator võiks olla testis saadud vähemalt „hea“ tulemuse saadud osalejate osakaal
6. Meetme 1.1 üldeesmärk on lai hõlmates endas mitmeid	6. Meetme määruks/taotlusvooru juhendmaterjalis/taotlusvormis

aspekte ning kuna tulemusnäitaja ei mõõda neid kõiki, on ka raske hinnata meetme 1.1 panust sellele üldeesmärgile	sõnastada üldeesmärgid kitsamalt (et ei sisaldaks palju erinevaid aspekte) või vajadusel eristada mitu eesmärki (ja vastavat indikaatorit). Nt Eesmärk 1 Indikaator 1.1 Indikaator 1.2 Eesmärk 2 Indikaator 2.1 Indikaator 2.2
7. Meetme 1.1 üldeesmärgi ja spetsiifiliste eesmärkide seosed ei ole täiel määral selged. Üldeesmärk ei sisalda endas spetsiifilist eesmärki „võrdsete võimaluste loomine hariduse omandamiseks“ ning selle eesmärgi saavutamise mõõtmiseks puudub ka indikaator (eriti kuna „võrdsete võimaluste“ all mõeldud eelkõige ebavõrdses seisundis olevaid inimesi ja mitte eelkõige meeste/naiste võrdsust, mida käsitletakse horisontaalse indikaatoriga „projekti mõju naiste ja meeste vahelise ebavõrdsuse vähendamisele“). Rahastatud projektidest panustabki kõige väiksem osa just sellele eesmärgile.	7. Meetme üldeesmärkide ja spetsiifiliste eesmärkide sõnastamisel veenduda, et üldeesmärgid hõlmaksid endas spetsiifilisi eesmärke (st et iga spetsiifiline eesmärk aitaks kaasa mõne üldeesmärgi saavutamisele ning oleks selge millisele ja kuidas). Iga spetsiifilise eesmärgi saavutamise mõõtmiseks sõnastada konkreetsed indikaatorid.
8. Mitmete projektide puhul viibis rahastamisotsus	8. Informeerida taotlejaid eelnevalt (nt infopäeva raames) taotluste heakskiitmise protseduuri võimalikust kestusest ning soovitada neil projekti planeerida teatud ajavaru. Rakendusüksusel järgida protseduurides määratletud tähtaegu ja ajagraafikut ning vajadusel tagada taotlejate kohene teavitamine tähtaegade muutumisest ning selle põhjustest.
Soovitused projektide tasandil	
9. Lõpparuannete indikaatoreid puudutava info kvaliteet on kohati puudulik. Esineb vigu väljundnäitaja arvutustes – „kokku“ lahtrid ei summeerinud liidetavaid korrektselt ning oli keeruline järeldada, kas korrektsed olid sel juhul	9. Projekti lõpparuande vormis märkida, et teatud lahtrite täitmine on kohustuslik, kuna tegemist on meetme väljund- ja tulemusnäitajatega, mille põhjal hinnatakse meetme rakendamise edukust. Rakendusüksuse poolt kontrollida projekti lõpparuannete

liidetavad või summa. Indikaatorite tabelis on mõned olulised lahtrid jäetud tühjaks (nt koolituse edukalt lõpetanute määr – kui info selle meetme tulemusnäitaja kohta puudub, ei saa teha ka pädevaid järeldusi meetme 1.1 edukuse kohta)	puhul kindlasti meetme spetsiifiliste eesmärkide saavutamise hindamiseks vajalike indikaatorite info olemasolu. Vajadusel siduda väljamaksmisega
10. Mõnel juhul on projektipõhised indikaatorid lõpparuandes puudu, kuigi taotlusvormis on neid tekstis kirjeldatud.	10. Kui projekti taotlusvormis on välja toodud projektipõhised indikaatorid, siis tuleks neid kajastada (esitada) ka lõpparuandes. Kui seda ei saa teha taotlejatele kohustuslikuks, võiks neid motiveerida märkusega (nt taotluse täitmise juhendis), et projektipõhiste indikaatorite määratlemine mõjutab positiivselt projekti kvaliteeti ning seega nende esitamise eest saab taotlus rohkem punkte
11. Projektide spetsiifiliste eesmärkide, indikaatorite sõnastus ja asjakohasus on kohati puudulik (nt indikaatoreid kas liiga vähe/palju, ei ole mõõdetavad või asjakohased)	11. Teha ülevaade projektide eesmärkide/indikaatorite parimatest praktikatest (eeskujulikud näited senistest taotlusvoorudest) ning lisada see taotluse koostamise juhendmaterjali, et taotlejatel oleks sarnaste projektide puhul võimalik neist näidetest lähtuda. Seejuures tuleks märkida, et taotlejatel on neid indikaatoreid võimalik kohandada vastavalt QQTTP printsiibile ⁸ (st et iga indikaator sisaldaks indikaatori vajalikke osasid). Taotlejatele võiks sel teemal korraldada ka ühiseid arutelusid võimaldavaid töötubasid
12. Projektide lõpparuannetest ei tule kohati välja projekti tegevuste ja eesmärkide vaheline seos (ei ole aru saada, millisele eesmärgile konkreetne tegevus panustab)	12. Projektide lõpparuannetes (ja taotlustes) luua seos tegevuste ja ajakava tabelis ka konkreetse tegevuse ja eesmärgi vahel. Aruande vormis kajastada esmalt eesmärk ja kohe selle järel antud eesmärgi saavutamisele kaasaaitavad tegevused. Siis oleks selge, et kõik projekti tegevused on asjakohased ning et kõik eesmärgid on tegevustega kaetud. Nt

⁸ Indikaatori osad: **Hulk (Quantity)** - saavutamise arv, protsent; **Kvaliteet (Quality)** - saavutuse sisu, nt millisel teemal koolitus; **Aeg (Time)** - mis ajaks saavutatud; **Sihtrühm (Target group)** - kelle jaoks saavutatud; **Kohi (Place)** - kuskohas saavutatud (kui asjakohane)

Nt kujuteldav indikaator - 01.jaanuariks 2010 on 5-10 aastaste Tallinna laste jalgrattakiivri kasutamine 90% (baastase 2008 a. 50%)

	Eesmärk 1 Tegevus 1.1 Tegevus 1.2 Tegevus 1.3 jne Eesmärk 2 Tegevus 2.1 Tegevus 2.2 Tegevus 2.3 jne
13. Mõnede projektide puhul on mõned tegevused ära jäänud (või toimunud väiksemas mahus), kuna sihtrühmal puudus huvi vastava tegevuse vastu (nt koolitusel osales vähem inimesi või ettevõtjad ei olnud huvitatud töövarjupäevade korraldamisest)	13. Projektide tegevuste läbikukkumise ennetamiseks korraldada juba <u>enne</u> projekti algust sihtrühma hulgas küsitlus/uuring vms, et olla kindel, kas sihtrühm on planeeritud tegevuses osalemisest huvitatud ning kuidas see eesmärgi saavutamisele kaasa aitab. Küsitluses võiks pakkuda ka erinevaid alternatiive ühele konkreetsele tegevusele ning sihtrühm võiks teha nende hulgast valiku

5. KOKKUVÕTE

Riikliku Arengukava 2004 – 2006 (RAK) meetme 1.1 raames rahastati projekte, mis mahtude, valdkondade ja tegevuste lõikes küll erinesid, kuid olid kõik siiski kooskõlas meetme eesmärkide (nii spetsiifiliste kui ka üldise) ning meetme määruuses loetletud viieteistkümne tegevusega. Seega on meede 1.1 läbi rahastatud projektide andnud olulise panuse haridusvaldkonna arengusse.

Samas tuleb märkida, et meetme määruuse tegevuste seas esines teatavat kattuvust ning killustatust – see võis tuleneda selge kokkuleppe puudumisest meetme prioriteetide hierarhia suhtes. Seetõttu oli mõnevõrra keeruline hinnata, mil määral need tegevused on reaalselt projektidega kaetud. Ent indikatiivse jaotuse põhjal saab öelda, et kõige suuremas mahus rahastati tegevusi, mis on seotud õppekavaarenduse, elukestva õppe võimaluste loomise ning paindlike õppimisvõimaluste juurutamisega. Kaheksa meetme tegevuse puhul jäi rahastamise tase alla 5% meetme koguvahenditest. Haridusvaldkondade lõikes sai kõige suurema rahalise panuse kõrghariduse valdkond (47%).

Projektide sisulise analüüsi põhjal võib öelda, et üldjoontes on meede 1.1 oma eesmärgid saavutanud, kuna projektide raames on suuremas osas planeeritud tegevused ellu viidud ning spetsiifilised eesmärgid saavutatud. Eesmärkide saavutamisel on eriti edukad olnud projektid, mis hõlmavad kõiki kolme haridusvaldkonda. Meetme tasandil on ka väljund- ja tulemusnäitaja sihtmäärad saavutatud ja isegi ületatud. Samas on oluline mainida, et meetme eesmärkide saavutamise taseme hindamisel ei saanud tugineda konkreetsetele indikaatoritele, kuna neid ei olnud kõikide aspektide mõõtmiseks määratletud. Ka projektipõhised indikaatorid ei olnud tihti kõige asjakohasemad või puudusid üldse. Sellegipoolest saab sisulise analüüsi põhjal öelda, et õppe kvaliteedi tagamise ning elukestvaks õppeks võimaluste loomise osas saavutati häid tulemusi. Võrdsete võimaluste loomise eesmärgi puhul jäi selle saavutamise tase pigem tagasihoidlikuks, kuna vastava valdkonna projektid olid väikesed ning panustasid sellele kaudselt.

Kuna meetme 1.1 raames ei ole määratletud mõjuindikaatoreid, meetme tegevuste skaala on lai ning haridusalaseid strateegiadokumente (ja seal sisalduvaid spetsiifilisi eesmäärke) palju, on hinnang meetme 1.1 võimaliku mõju kohta haridusvaldkonna edasiarendamisele kvalitatiivne ja indikatiivne. Siiski võib öelda, et vaadeldud strateegiatest panustab meede 1.1 hinnanguliselt kõige rohkem Eesti kutseharidussüsteemi arengukavale aastateks 2005-2008 ja Õpetajakoolituse riiklikule arengukavale 2006-2013 ning kõige vähem kokkupuutepunkte leiti Tiigrihüppe Pluss arengukava ja Noortepoliitika ja noorsootöö strateegiaga 2006-2013. Lisaks haridusvaldkonna strateegilistele dokumentidele hinnati ka meetme 1.1 panust RAK 1. prioriteedi spetsiifilisele eesmärgile. Kuigi mõju RAK 1. prioriteedile on märkimisväärne, tuleb tõdeda, et meetme 1.1 mõju realiseerub veidi pikema aja pärast võrreldes teiste 1. prioriteedi meetmetega.

Lõppkokkuvõttes võib öelda, et meetme 1.1 rakendamine programmperioodil 2004-2006 on osutunud tulemuslikuks ning meetme rakendamisel saadud õppetunde on kasutatud juba ka käesoleva programmeerimisperioodi (2007-2013) kavandamisel.

EXECUTIVE SUMMARY

The evaluation of Measure 1.1 of the Single Programming Document (SPD) 2004-2006 was commissioned by the Ministry of Education and Research and carried out by CyclePlanDrive Ltd. The purpose of the project was to evaluate the effectiveness of Measure 1.1 in terms of the achievement of results and objectives at project and measure level. The evaluation was carried out during the period of May – September 2009.

The projects financed in the framework of Measure 1.1 of the Single Programming Document varied in terms of subject, volume and activities, but all in accordance with the objectives (both general and specific) and the 15 types of activities stated in the Measure regulation. Thus, via its projects, Measure 1.1 has contributed substantially to the development of the area of education.

At the same time, it is important to note a certain overlap and fragmentation among the measure's typical activities – this might have arisen from a lack of common understanding regarding the hierarchy of priorities. This somewhat complicated the assessment of the extent to which those activities have been covered with projects. However, on the basis of an indicative analysis, it can be concluded that the majority of financial resources were received by activities related to curriculum development, creation of possibilities for life-long learning and the introduction of flexible learning opportunities. In case of eight measure activities, the level of funding received was below 5% of total funding. Among the three educational fields (higher education, vocational education and life-long learning), the biggest financial contribution was received by higher education (47%).

On the basis of the analysis of project content, it can be said that Measure 1.1 has been effective as most of the activities planned by the projects have been implemented and their specific objectives achieved. Projects that involve all three educational fields (higher education, vocational education and life-long learning) have been specifically successful in achieving their objectives. At measure level, also output and result indicators have achieved or even exceeded their target values. Moreover, it is important to mention that when evaluating the achievement level of objectives it was not possible to rely on particular indicators, as such were not defined to measure all aspects. Also the project-based indicators were often not relevant or were missing altogether. Nevertheless, as a result of the content-based analysis, it can be said that good results were obtained regarding guaranteeing teaching quality and creating possibilities for life-long learning. The achievement level for the objective of creating equal opportunities was rather modest, as projects in this field were small and only made an indirect contribution.

Due to the wide scale of activities included in the Measure and its lack of impact indicators, as well as the diversity of strategic documents (and the specific objectives included in them) in the field of education, the evaluation concerning the potential impact of Measure 1.1 on the development of the field of education is indicative and of a qualitative nature. Still, it can be said that Measure 1.1 most probably contributes most to the Development Plan of Estonian Vocational Education 2005-2008 and to the National Development Plan of Teacher's Training 2006-2013. The smallest probable impact was found for the Development Plan of Tiger Leap Plus and the Strategy of Youth Politics and Youth Work 2006-2013. In addition to strategic documents in the field of education, the impact of Measure 1.1 on the specific objective of the priority 1 of the SPD was also evaluated. Although the impact on

priority 1 of the SPD is remarkable, it has to be stated that it is likely to appear with a somewhat larger time lag than other measures under the same priority.

In conclusion, the implementation of Measure 1.1 within the programming period of 2004-2006 has proved to be effective and the lessons learned during this time have already been taken into account when planning – and implementing – comparable measures in the current programming period (2007-2013).

LISA (1) KASUTATUD KIRJANDUS JA ANALÜÜSITUD DOKUMENDID

1. Eesti Riiklik Arengukava Euroopa Liidu Struktuurifondide kasutuselevõtuks – ühtne programmdokument 2004-2006
2. Eesti Riiklik Arengukava Euroopa Liidu Struktuurifondide kasutuselevõtuks – ühtne programmdokument 2004-2006. Programmitäiend.
3. Meetme 1.1 määrus
4. 1. prioriteedi seirearuanne 2007
5. Meetme 1.1. poolt rahastatud projektide taotlusvormid ja lõpparuanded SFOS-st
6. „Eesti Riiklik Arengukava Euroopa Liidu Struktuurifondide kasutuselevõtuks – ühtne programmdokument 2004-2006“ 1. prioriteedi hindamine, Ernst & Young, 30.06.2006
7. RAK 2004-2006 mõjuindikaatorite lõplike saavutusmäärade väljaselgitamine ja analüüs, InterAct Projektid & Koolitus, 19.05.2009
8. Meede 1.1 raames programmiperioodil 2004-2006 projekte ellu viinud organisatsioonide programmi administreerimise protsessile antava hinnangu uuring, InterAct Projektid & Koolitus, 01.11.2007
9. Riigikutseõppeasutuste ümberkorraldamise tulemuslikkus, Riigikontroll, 6.07.2009
10. Eesti kutseharidussüsteemi arengukava 2005–2008
11. Õpetajakoolituse riiklik arengukava 2003–2010
12. Noortepoliitika ja noorsootöö strateegia 2006–2013
13. Kõrgharidusstrateegia 2006–2015
14. Eesti teadus- ja arendustegevuse strateegia 2002–2006
15. Arengukava "Tiigrihüpe Pluss"
16. Euroopa Komisjoni Elukestva Õppe Memorandum
17. Eesti elukestva õppe strateegia 2005–2008
18. Rahandusministeeriumile esitatud rikkumiste aruannete analüüs (2004-2008, EL Struktuuritoetus), Rahandusministeerium, mai 2009
19. Rikkumised struktuurifondide toetuste kasutamisel, 01.05.2004-31.03.2009

LISA (2) INTERVJUUDE NIMEKIRI

Nimi	Amet	Asutus	Toimumisaeg
Intervjuud meetme 1.1 võtmeorganisatsioonide esindajatega			
ANDREI KATSUBA	Rakendustalituse peaekspert	Haridus- ja Teadusministeerium	25. juuni 2009
MARGUS HAIDAK	Tõukefondide osakonna juhataja	Haridus- ja Teadusministeerium	25. juuni 2009
TERJE HAIDAK	Täiskasvanuhariduse talituse juhataja	Haridus- ja Teadusministeerium	26. juuni 2009
MARIS ODE	Rakendustalituse järelevalvekoordinaator	Haridus- ja Teadusministeerium	2. juuli 2009
ANDRES PUNG	Kutse- ja täiskasvanuhariduse osakonna juhtaja	Haridus- ja Teadusministeerium	2. juuli 2009
KATRI TARGAMA	Struktuuritoetuste üksuse juhataja	Innove SA	9. juuli 2009
ANNE-LY AALDE	Järelevalvespetsialist	Innove SA	9. juuli 2009
ANNIKA TINA	Kõrghariduse osakonna asejuhataja	Haridus- ja Teadusministeerium	10. juuli 2009
Intervjuud meetme 1.1 projektide esindajatega			
REIN OSELIN	Allkirjaõiguslik esindaja	Järvamaa Kutsehariduskeskus	28. juuli 2009
ANDRES ÖPIK	Projekti juht	Tallinna Tehnikaülikool	30. juuli 2009
KADRI TAPERSON	Projekti juht	SA Lääne-Eesti Kutseõpe	30. juuli 2009
PRIIT EELMÄE	Projekti juht	Tartu Ülikool	30. juuli 2009
MARET TAMMERAND	Projekti juht	Innove SA	31. juuli 2009
AET KIISLA	Projekti juht	Tartu Ülikool	3. august 2009
HELLE LEPIK	Projekti juht	Eesti Regionaalse ja Kohaliku Arengu SA	4. august 2009
EDA GROSS	Projekti juht	Räpina Aianduskool	4. august 2009
ENNU RÜSTERN	Kontaktisik	Tallinna Tehnikaülikool	4. august 2009
ANTS KAVAK	Projekti juht	Eesti Maaülikool	5. august 2009
KERLI KUSNETS	Projekti juht	Eesti Infotehnoloogia SA	6. august 2009
TERJE HAIDAK	Kontaktisik	Haridus- ja Teadusministeerium	6. august 2009
MARCO KIRM	Kontaktisik	Tartu Ülikool	14. august 2009
JAKOB KÜBARSEPP	Allkirjaõiguslik esindaja	Tallinna Tehnikaülikool	14. august 2009

LISA (3) PROJEKTIDE VALIM

Valimi kood	Projekti nimi	Organisatsioon
V1	Täiskasvanute tööalane koolitus kutseõppeasutustes*	HTM
V2	E-õppe arendamine ja juurutamine kutseõppeasutustes ja rakenduskõrgkoolides	Eesti Infotehnoloogia Sihtasutus
V3	Õppiv küla	Eesti Külaliikumine Kodukant, Liikumine Kodukant
V4	Erivajadustega inimeste haridusvõimaluste arendamine Kagu- Eestis	Vana-Antsla Kutsekeskkool
V5	Traditsiooniliste ehitustehnikate, restaureerimistööde koolitus-laager	Mooste Vallavalitsus
V6	arendamiseks ja võõrkeelsete ainekursuste arvukuse suurendamiseks keskkonna- ja veterinaarmikrobioloogia valdkonnas.	Eesti Maaülikool
V7	Animatsiooniõppe käivitamine Eesti Kunstiakadeemias läbi Priit Päma tippkompetentsi tagasitoomise Eestisse	Eesti Kunstiakadeemia
V8	Õpetajakoolituse multikultuurilise hariduse suuna õppe- ja teadustöö kvaliteedi tõstmine	Tartu Ülikool
V9	Tippspetsialisti rakendamine Eesti Põllumajandusülikooli maastikuarhitektuuri erialal õppe- ja teadustöö kvaliteedi tõstmiseks rahvusvahelisele tasemele	Eesti Maaülikool
V10	Energia- ja geotehnika doktorikool	Tallinna Tehnikaülikool
V11	Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia doktorikool	Tallinna Tehnikaülikool
V12	Õdede erialase koolituse arendamine	Tartu Tervishoiu Kõrgkool
V13	Välisõppejõu kutsumine TTU elektriinjamite ja jõuelektroonika instituuti eesmärgiga välja arendada kaasaegne jõuelektroonika labor	Tallinna Tehnikaülikool
V14	Vene keele testimissüsteemi loomine Tartu Ülikoolis	Tartu Ülikool, TÜ
V15	Välisõppejõu kutsumine TTU raadio- ja sidetehnika instituuti eesmärgiga arendada telekommunikatsiooni eriala magistriõppes	Tallinna Tehnikaülikool
V16	Innovatiivse nüüdismuusikateatri õppe integreerimine EMTA ooperistuudio programmi	Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia
V17	tasemele viimine hobuste meditsiini küllisprofessori Eesti Põllumajandusülikooli Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituuti toomise läbi	Eesti Maaülikool
V18	Välisõppejõu-tippspetsialisti kutsumine Tartu Ülikooli ja Tallinna Tehnikaülikooli nanoteaduste ja -tehnoloogiate sõistarendamiseks Eesti teaduslik-majandusliku konkurentsivõime tagamiseks kaasaja tehnoloogilises võtmevaldkonnas	Tartu Ülikool
V19	Interdistsiplinaarse ja rahvusvahelise meeskonna- ja projektipõhise õppe rakendamine elektriinjamite ja jõuelektroonika, automaatika ja mehhatroonika valdkonna magistriõppes	Tallinna Tehnikaülikool
V20	Prantsuse keele õpetamise kvaliteedi tõstmine Eestis	Tallinna Ülikool
V21	Rahvusvahelisel tasandil järeldoktorantuuri moodustamine TTÜ Küberneetika Instituudis	Tallinna Tehnikaülikool
V22	Kaasaegse visuaalse kultuuri alase hariduse kohandamine Euroopa kultuuriruumiga haakuvaks.	Tartu Kõrgem Kunstikool (TKK)
V23	Mehhatroonika õppe arendamine Tartu Kutsehariduskeskuses	Tartu Kutsehariduskeskus
V24	Noortekeskus kui võimalus noorte sotsiaalse kaasatuse suurendamisel	Noorteühendus Juventus
V25	Tööta jäävate Narva vene õppekeele koolide õpetajate ümberõppevalmiduse selgitamine ja ümberõppe pilootkoolitus TÜ Narva kolledžis	Tartu Ülikool
V26	Rakenduskõrgharidusõppe integreeritud nõustamis- ja praktikasüsteemi loomine TÜ Narva Kolledžis	Tartu Ülikool
V27	Välisõppejõudude kutsumine TTÜ majandus- ja humanitaarteaduskondadesse eesmärgiga arendada tehnoloogia juhtimise eriala magistriõpet	Tallinna Tehnikaülikool
V28	Elektroenergeetika magistriõppekava arendamine	Tallinna Tehnikaülikool
V29	Puuetega inimeste arvutiõpe ja internetipunkt	MTÜ Tallinna Puuetega Inimeste Koda
V30	Eelkutseõppearendamine Tallinna Heleni Koolis	Tallinna Heleni Kool
V31	Välisõppejõu rakendamine Tallinna Tehnikaülikoolis geodeesia eriala magistriõppe kvaliteedi tõstmiseks	Tallinna Tehnikaülikool

Valimi kood	Projekti nimi	Organisatsioon
V32	Elukestvat õpet toetava õpikeskkonna ja õppimisvõimaluste loomine täiskasvanud õppijale Kagu-Eestis ja Viljandimaal	Valgamaa Kutseõppekeskus
V33	Saarte käsitöölise täiendõpe	MTÜ Saaremaa Õppekeskus
V34	Maanaiste konkurentsivõime kasv Tapa vallas	Kohaliku ja Regionaalarengu Partnerid MTÜ
V35	Tõlkehariduse kvaliteedi tõstmine välisõppejõu Eestisse toomise läbi	Tallinna Ülikool
V36	Eesti materjaliteaduse alase teadus- ja õppetöö kvaliteedi ning konkurentsivõime tõstmine välistippspetsialistide sissetoomise kaudu Tartu Ülikooli (EMATEKA)	Tartu Ülikool, TÜ
V37	Õpetajakoolituse õppe- ja teadustegevuse kvaliteedi tõstmine pedagoogilise psühholoogia valdkonna arendamise kaudu.	Tallinna Ülikool
V38	Kodu- ja kauglaborid - praktiliste tööde arendamine e-õppe vahendina kõrg- ja kutseõppeasutustes	Tallinna Tehnikaülikool
V39	Koolieelsete lasteasutuste õpetajate taseme- ja täiendkoolituse kaasajastamine	Tartu Ülikool
V40	Loodusteadusliku ja tehnoloogiaalase hariduse jätkusuutlikkuse tagamine kõigil õppetasanditel	Tartu Ülikool, TÜ
V41	1.-3. taseme treenerite kutsekvalifikatsioonisüsteemi ja sellele vastava koolitussüsteemi väljaarendamine - II etapp	Eesti Olümpiakomitee MTÜ
V42	Õues õppimine	Eesti Rahvusringhääling
V43	Üleriigilise paberivaba (digitaalse) terviseinfosüsteemi kasutajakoolitus	Sotsiaalministeerium
V44	Eesti-sisesed tööjõulähetused keelepraktika eesmärgil	Integratsiooni Sihtasutus
V45	Regionaalselt kättesaadav kvaliteetne kõrgharidus läbi e-õppe arenduse	Eesti Infotehnoloogia Sihtasutus
V46	Politsei kõrghariduse innovatsioon: ?Going for excellence? (Tahame parimat)	Sisekaitseakadeemia, SKA
V47	Töökohapõhise õppevormi (õpipoisikoolituse) rakendamine kutseharidussüsteemis	Sihtasutus INNOVE
V48	VÕIT - Võrdsed Õppimisvõimalused Igale Tahtjale	ANDRAS
V49	Aktiivõppe meetodite rakendamine toetamaks Eesti noorte ühiskonnas toimetulekut	Tartu Ülikool
V50	INNOEDU - innovatsiooniõppe arendus	Tartu Ülikool
V51	Täiendkoolitus- ja e-õppe süsteemi välja arendamine materjalitehnoloogidele ning kvaliteediinseneridele polümeer- ja komposiitmaterjalide valdkonnas Põhjamaade ja Euroopa tehnikaülikoolide kogemustest lähtudes	Tallinna Tehnikaülikool
V52	Kõrghariduse õppe- ja teadustöö kvaliteedi tõstmine Tartu Ülikooli <i>Medicina</i> valdkonnas füsioteraapia välistippspetsialisti Eestisse toomise läbi	Tartu Ülikool, TÜ
V53	Kutseõppeasutuste praktikakorralduse kaasajastamine ja kvaliteedi tõstmine Läänemaal, Hiiumaal ja Lääne-Raplamaal	SA Lääne-Eesti Kutseõpe
V54	Muusikute kutsealane eelkoolitus	G. Otsa nim. Tallinna Muusikakool
V55	Hariduslikud tugiteenused ja koolitatud personal, kui võrdsete võimaluste loomine hariduse omandamisel	Väike-Maarja Õppekeskus
V56	Õpikeskkonna kohandamine erivajadustega inimeste esmaseks kutseõppeks	Päevakeskus Kào
V57	Arstide geriaatria-alase täiendkoolituse süsteemi loomine ja arendamine	Tartu Ülikool
V58	Kvaliteetne tööjõud kui Eesti turismi konkurentsivõime võti	Tartu Ülikool
V59	Mudeli loomine kutseõppeks gümnaasiumis ja noorte ettevõtluse stimuleerimiseks	Tartu Kutsehariduskeskus
V60	Õhusõiduki hooldusala hariduse kvaliteedi tagamine Tartu Lennukolledžis läbi reaktiivmennukite hoolduse baaskoolituse tarkvara kasutuselevõtu	Eesti Lennuakadeemia
V61	Kutsealase eelkoolituse rakendamine Järvamaal	Järvamaa Kutsehariduskeskus
V62	Kvaliteetne kutseharidus Paide Kutsekeskkoolis ja Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuses personali arendamise kaudu	Paide Kutsekeskkool
V63	Regionaalne kultuurikorraldus	SA Tartu Rahvaülikool
V64	Kvaliteetsem karjäärinõustamine- ja kutsesuunitlustöö Jõgevamaal ja Illuka vallas	Jõgevamaa Nõustajate Ühendus
V65	Probleemõppe arendamine Eesti Maaülikooli Majandus- ja sotsiaalinstituudis	Eesti Põllumajandusülikooli Üliõpilaskonna Sihtasutus

Valimi kood	Projekti nimi	Organisatsioon
V66	Võõras kodu töökeskkonnana	Sihtasutus
V67	?Verbis aut re?- sõna ja teoga algab sisejulgeolek	Sisekaitseakadeemia (SKA)
V68	TTÜ doktorikool "Uued tootmistehnoloogiad- ja protsessid"	Tallinna Tehnikaülikool
V69	E-õppelabori välja arendamine elektriajamite ja jõuelektroonika valdkonnas TTÜ-s ning TTÜ Virumaa ja Kuressaare kolledžis	Tallinna Tehnikaülikool
V70	Innomet II- Innovaatilise inimressursside arendussüsteemi rakendamine Eestis	Eesti Masinatööstuse Liit MTÜ
V71	Kvaliteetne matemaatikaharidus läbi rahvusvaheliselt tunnustatud õpetajakoolituse	Tallinna Ülikool
V72	Mereakadeemia õppejõudude täiendkoolitus	Eesti Mereakadeemia (EMA)
V73	Kutsepedagoogika valdkonna uurimine ja arendamine	Tallinna Ülikool
V74	Elukestva õppe võimaluste arendamine madala konkurentsivõimega töötavatele täiskasvanutele	Räpina Aianduskool
V75	Hariduslike erivajadustega õpilaste õppevara koostamise koolitus	Riiklik Eksami-ja Kvalifikatsioonikeskus

LISA (4) MEETME 1.1 POTENTSIAALNE MÕJU HARIDUSE STRATEEGILISTELE DOKUMENTIDELE

Nr	Strateegia / Eesmärgid	taseme-ja täiendõppe-süsteem, koolitus	õppeka-va-arendus	nõustamis-süsteem	paindlikud õppimis-võimalused	põhik. või ku.õ.astus est väljalang emine	kvaliteedi-süsteem	EL võimalused	täiskasv. õppimis-võim. infobaas	õpi- ja töökogemuse arvest. süsteem	kutse-kvalifikatsioon-süsteem	KU/KÕ kval. tõstmine rahv. tasemel e	välistipp-spetsialistide rakend. KU/KÕ kval. tagamiseks	tippspetsialistide koolitamine maj. võtmevaldkondades	pedag. erialade õppurite koolitus IKT kasutamiseks	õpet./õppej. koolitus dig.tehn. valdkonnas
Elukestva õppe strateegia 2005-2008																
1.	Kõigile täiskasvanutele, sealhulgas erivajadustega inimestele, on loodud elukestva õppe võimalused vastavalt võimekusele ja vajadustele	2	2	2	3	2	0	3	1	1	1	1	1	1	0	1
2.	Täiskasvanuhariduse rahastamissüsteem on läbipaistev ja võimaldab kõigi täiskasvanute, sealhulgas erivajadustega inimeste juurdepääsu koolitusele	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0
3.	Eesti muukeelsed täiskasvanud elanikud valdavad ühiskonnas ja töölus toimetulekuks vajalikul tasemel eesti keelt, neil on soovi korral võimalus õppida emakeelt ja tegeleda rahvuskultuuriga	1	1	1	1	1	0	2	1	0	1	0	0	0	0	0
4.	Täiskasvanute koolituse kvaliteedi tagamiseks on välja töötatud süsteem ja õppijatele/koolituse tellijatele on tagatud info õppe kvaliteedi kohta	1	0	1	1	0	2	1	2	0	1	1	2	0	0	0
5.	Täiskasvanutele on loodud õppimis- ja koolitusvõimalustest teavitamise süsteem ja võimalus saada karjääriteenuseid	0	0	3	1	1	1	2	3	0	0	1	1	0	0	0
6.	Arendatakse töötajate kutsekvalifikatsioonisüsteemi, mis on eelduseks elukestva õppe süsteemi ja tööjõu vaba liikumise tagamiseks	0	1	0	1	0	0	1	0	1	3	1	1	1	0	0
7.	Täiskasvanuhariduse arendamisel ja poliitika kujundamisel on kaasatud nii avalik, era- kui ka kolmas sektor	1	1	1	3	0	1	2	2	1	2	2	1	2	0	0
8.	Täiskasvanuhariduse valdkonnas on olemas adekvaatne statistika ja süsteemselt toimuvad valdkondlikud uuringud	0	0	2	0	0	1	0	1	1	1	2	1	0	0	0
9.	Varasema õpi- ja töökogemuse arvestamise (VÕTA) süsteemi rakendatakse kõikides õppevaldkondades ja -tasemetel	0	1	1	1	1	0	1	0	3	2	1	0	0	0	0

Nr	Strateegia / Eesmärgid	taseme-ja täiendõppe-süsteem, koolitus	õppeka-va-arendus	nõustamis-süsteem	paindlikud õppimis-võimalused	põhik. või ku.õ.astus väljalangemine	kvaliteedi-süsteem	EL võimalused	täiskasv. õppimis-võim. infobaas	õpi- ja töökogemuse arvest. süsteem	kutse-kvalifikatsioon-süsteem	KU/KÕ kval. tõstmine rahv. tasemel	välis-tipp-spetsialistide rakend. KU/KÕ kval. tagamiseks	tippspetsialistide koolitamine maj. võtmevaldkondades	pedag. erialade õppurite koolitus IKT kasutamiseks	õpet./õppej. koolitus dig.tehn. valdkonnas
Eesti kutseharidussüsteemi arengukava aastateks 2005-2008																
1.	Erialade struktuur ja koolitustellimus vastavad ühiskonna ja majanduse vajadustele	1	2	0	3	0	1	0	0	1	1	1	1	0	0	0
2.	Kutseõppe adekvaatne rahastamine tagab teadmispõhise majanduse vajadustele vastava oskustööjõu ettevalmistamise	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1	0	0	0
3.	Koostöö sotsiaalsete partneritega ja ettevõtete kutseõppe arendamisel ja koolituse läbiviimisel on selgelt määratletud	1	1	2	3	1	1	1	1	1	2	2	1	0	0	0
4.	Kutse-kvalifikatsioonide omistamine on muutunud reegliks, Eestis omistatud kvalifikatsioonid on teistes ELi liikmesriikides tunnustatud	0	2	0	1	0	0	0	0	0	3	2	2	0	0	0
5.	Kutseõppe kvaliteet on oluliselt parenenud	3	3	1	2	1	1	0	0	0	2	3	2	0	0	1
6.	Õppekavade süsteem on korrastatud ja välja arendatud	1	3	0	1	1	1	0	0	0	2	1	1	0	0	0
7.	Toimib kutseõppes pakutavate õppimisvõimaluste potentsiaalsetele õppijatele tutvustamise süsteem	1	0	3	2	1	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0
8.	Kutseõpe on teiste haridusliikide ja -tasemetega paremini sidustatud	1	1	0	1	2	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0
9.	Kõigile soovijatele on loodud võimetekohase kutseõppe võimalused	0	2	1	1	3	0	2	0	0	0	1	0	0	0	1
10.	Kutseharidussüsteem tagab täiendus- ja ümberõppevõimalused kõigile soovijatele	0	2	2	1	2	0	2	1	0	1	1	0	0	1	1
11.	Ressursside kasutus kutseõppes on tõhus, tagades juurdepääsu kutseõppele kõikis regioonides	1	1	1	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1
12.	Juurdepääs kutseõppele tagatakse ka vähemkindlustatud peredest pärit noortele	0	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Nr	Strateegia / Eesmärgid	taseme- ja täiendõppe-süsteem, koolitus	õppeka-va-arendus	nõusta-mis-süsteem	paindlikud õppimis-võimalused	põhik. või ku.õ.astus est väljalang emine	kvalite edi-süsteem	EL võimal used	täiskasv. õppimis-võim. infobaas	õpi- ja töökogemuse arvest. süsteem	kutse-kvalifik atsiooni-süsteem	KU/KÕ kval. tõstmine rahv. tasemel e	välis- ja spetsialisti de rakend. KU/KÕ kval. tagamiseks	tippspetsi alistide koolitamine maj. võtmevaldkondades	pedag. erialade õppurite koolitus IKT kasutamiseks	õpet./õppej. koolitus dig.tehn. valdkonnas
Eesti kõrgharidusstrateegia aastateks 2006-2015																
1.	Eesti arengu- ja innovatsioonihuvide arvestava ning Eesti ressurssi otstarbekalt kasutava rahvusliku kõrgharidussüsteemi kujundamine	1	1	1	1	0	1	1	0	1	0	2	2	0	1	1
2.	Kujundada kaheosaline kvaliteedikindlustuse süsteem, mis sisaldab ühelt poolt õppeasutustest kvaliteedikindlustust ning teisalt riigipoolset kvaliteedinõuete kehtestamist ja kvaliteedijärelevalvet	1	1	0	0	0	3	0	0	1	0	1	1	0	0	0
3.	Kompaktsemad õppekavad ning õppekavade arvu vähendamine, ühisõppekavade seadustamine ja realiseerimine, õppekavade (ka bakalaureuseõppe astme) orienteeritus tööturul oodatud pädevustele, eestikeelse kõrghariduse jätkusuutlikkuse tagamine. Rahvusvahelistumise eesmärk on Eesti kõrghariduse kvaliteedi ja rahvusvahelise usaldusväärsuse tõus, mis toimub üliõpilaste, õppejõudude ja teadurite mobiilsuse, kompetentsi sisetoomise ning ühisõppekavade arendamise teel	2	3	0	1	0	1	0	0	1	1	2	3	2	1	1
4.	Saavutada aastaks 2008 ühe üliõpilase kohta OECD maade suhtelise keskmisega võrreldav rahastamise tase, säilitades ühtlasi ligipääsu kõrgharidusele OECD riikidega võrreldavas matus	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	2	1	0
Noortepoliitika ja noorsootöö strateegia 2006-2013																
1.	Noortele suunatud tegevused põhinevad noorte tegelikel vajadustel ning elu-olul	1	1	2	2	2	1	0	0	1	0	1	1	0	1	1
2.	Noortel on võimalik osaleda neid puudutavates otsustusprotsessides ja poliitika kujundamises	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
3.	Lõimitud noortepoliitika kujundamine, planeerimine ja teostamine toimub erinevate osapoolte koostöös	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
4.	Suurendada noorsootöö meetodite rakendamist ühiskonna eesmärkide saavutamiseks erinevates eluvaldkondades	1	1	0	0	2	1	0	0	0	0	1	1	0	1	0
5.	Tõsta noorsootöö kvaliteeti ja noorsootöötajate professionaalsust	1	1	2	1	2	1	0	0	0	1	1	1	0	1	1
6.	Suurendada noorte kaasatust noorsootöösse ja noorsootöö teenuste kättesaadavust noorele	0	1	1	2	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
7.	Arendada noorsootöö ja tugiteenuste struktuur välja ühtseks ja koos toimivaks võrgustikuks	1	1	2	1	1	1	0	0	0	1	1	1	0	0	0

Nr	Strateegia / Eesmärgid	taseme-ja täiendõppe-süsteem, koolitus	õppeka-va-arendus	nõustamis-süsteem	paindlikud õppimis-võimalused	põhik. või ku.õ.astus väljalangemine	kvaliteedi-süsteem	EL võimalused	täiskasv. õppimis-võim. infobaas	õpi- ja töökogemuse arvest. süsteem	kutse-kvalifikatsioon-süsteem	KU/KÕ kval. tõstmine rahv. tasemel	välis-tipp-spetsialistide rakend. KU/KÕ kval. tagamiseks	tippspetsialistide koolitamine maj. võtmevaldkondades	pedag. erialade õppurite koolitus IKT kasutamiseks	õpet./õppej. koolitus dig.tehn. valdkonnas
Eesti teadus- ja arendustegevuse strateegia 2002–2006																
1.	Soodustada infoühiskonna arengut, kus kõigile tagatakse info kättesaadavus ja kasutamisevõimalused igapäevaelus ning stimuleeritakse infotehnoloogia rakendusi ettevõtluses	1	1	1	1	0	1	1	2	2	0	1	1	2	2	2
2.	Soodustada kliinilise meditsiini ja molekulaarbioloogia-alaste uuringute ühendamis- ja nendest tulenevate rakenduste kasutamist rahva tervise parandamiseks ning biotehnoloogia-alase ettevõtluse arendamiseks	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	3	2	3	0	0
3.	Soodustada uute materjalide ja seadmete kasutamist ning vastavate uuringute ja materjalitehnoloogiale toetava ettevõtluse arengut	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	3	2	3	0	0
Euroopa Komisjoni Elukestva Õppe Memorandum																
1.	Guarantee universal and continuing access to learning for gaining and renewing the skills needed for sustained participation in the knowledge society	1	1	1	2	2	1	3	1	1	0	1	1	1	0	1
2.	Visibly raise levels of investment in human resources in order to place priority on Europe's most important asset – its people	1	0	1	1	1	0	2	1	1	0	1	1	2	0	1
3.	Develop effective teaching and learning methods and contexts for the continuum of lifelong and lifewide learning	2	2	1	2	1	1	3	1	0	0	1	1	1	0	1
4.	Significantly improve the ways in which learning participation and outcomes are understood and appreciated, particularly non-formal and informal learning	1	1	1	2	2	1	3	1	1	0	0	0	1	0	0
5.	Ensure that everyone can easily access good quality information and advice about learning opportunities throughout Europe and throughout their lives	1	1	2	2	1	1	3	3	0	0	1	1	0	0	1
6.	Provide lifelong learning opportunities as close to learners as possible, in their own communities and supported through ICT-based facilities wherever appropriate	1	1	1	3	1	1	3	1	0	0	0	0	2	0	2

Nr	Strateegia / Eesmärgid	taseme-ja täiendõppe-süsteem, koolitus	õppeka-va-arendus	nõustamis-süsteem	paindlikud õppimis-võimalused	põhik. või ku.õ.astus väljalangemine	kvaliteedi-süsteem	EL võimalused	täiskasv. õppimis-võim. infobaas	õpi- ja töökogemuse arvest. süsteem	kutse-kvalifikatsioon-süsteem	KU/KÕ kval. tõstmise rahv. tasemel	välis-tipp-spetsialistide rakend. KU/KÕ kval. tagamiseks	tippspetsialistide koolitamine maj. võtmevaldkondades	pedag. erialade õppurite koolitus IKT kasutamiseks	õpet./õppej. koolitus dig.tehn. valdkonnas
Tiigrihüpe Pluss arengukava																
1.	IKT rakendamine õpiühiskonna kujundamise eelduste ja tingimuste loomiseks Eesti üldhariduskoolides tagades võimaluse omandada võimete kohane ja tänapäevane haridus	1	1	0	2	1	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1
2.	... tugevdades ainetevahelisi seoseid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.	... muutes hariduse sisu elulähedasemaks	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	... muutes kooli avatumaks ja paindlikumaks	0	0	0	2	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1
5.	... ajakohastades õpetajate ettevalmistust	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	3
6.	... muutes hariduse infosüsteemi hästi töötavaks	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0
Õpetajakoolituse riiklik arengukava 2006-2013																
1.	Haridussüsteemi vajadustele vastava riikliku koolitustellimuse (RKT) kujundamine.	1	1	0	0	0	1	0	0	1	1	1	0	1	0	0
2.	Motivatsioonimehhanismide loomine õpetaja koolitulekuks	2	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1
3.	Esmaõppe juhtimise tõhustamine	2	2	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1
4.	Õppekavade ja õppekorralduse arendus	1	3	1	2	1	1	1	0	2	2	1	2	0	1	1
5.	Õpetajakoolituse õppejõudude professionaalse arengu toetamine	3	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1
6.	Kutseaasta rakendamine kõigile õpetajatele	1	1	0	1	0	1	2	0	0	2	1	0	0	0	0
7.	Õpetaja professionaalse arengu ja karjääri toetamine	3	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	0	0	1
8.	Regulatsioonide uuendamine ja omavahel kooskõlla viimine	0	2	0	1	0	2	0	0	1	2	1	0	0	0	0
9.	Erinevate osapoolte otsustusõiguse ja vastutuse määramine	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10.	Andmekogude täiustamine ja süstemaatiliste uuringute käivitamine adekvaatsete otsustuste tegemiseks	1	1	0	0	0	1	1	1	1	0	2	0	0	0	0
RAK 1. Prioriteet																
1.	Inimressursi arendamise prioriteedi üldeesmärk on Eesti tööjõupotentsiaali suurendamine ja parem ära kasutamine	2	2	2	2	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1

LISA (5) HINDAMISKÜSIMUSTELE VASTAMISEKS TÄIDETUD ANALÜÜSITABELITES KASUTATUD LÜHENDID

Lühend	Selgitus
KU	Kutseharidus
KÕ	Kõrgharidus
EL	Elukestev õpe
RM	Regionaalselt määratlemata
taseme-ja täiendõppesüsteem, koolitus	kutseõppeasutuste ja kõrgkoolide õppejõudude, pedagoogilise personali taseme- ja täiendusõppesüsteemi arendamine ja rakendamine, sh stažeerimine ja täiendusõpe välisülikoolides ning teadus- ja arendusasutustes, täiskasvanukoolitajate või ettevõttes töötavate praktikajuhendajate koolitus
õppekavaarendus	õppekavaarendus, sh Euroopa Sotsiaalfondist kaasfinantseeritavate koolitustega seotud uute õppevahendite väljatöötamine või hankimine ning uuenduslike õpi- ja õpetamismeetodite omandamine kutsekeskhariduse ja kõrghariduse tasemel, arendust toetava personali koolitamine
nõustamissüsteem	nõustamissüsteemi edasiarendamine lõimitud nõustamismudeli arendamise ja rakendamise kaudu, nõustajate ja tugiisikute koolitus, info- ja metoodiliste materjalide väljatöötamine, uuringute läbiviimine
paindlikud õppimisvõimalused	paindlike õppimisvõimaluste juurutamine, sh ettevõttepraktika ja õpipoisikoolituse laialdasem rakendamine, kutsealase eelkoolituse rakendamine, laialdasem koostöö ettevõtetega, Internetil põhinevate õppevormide ehk e-õppe rakendamine
põhik. või ku.õ.astusest väljalangemine	põhikoolist või kutseõppeasutusest väljalangemise ennetamiseks ja väljalangenute taas haridussüsteemi kaasamiseks rakendatavad meetmed, sh kvalifitseeritud pedagoogide ja nõustajate ettevalmistus
kvaliteedisüsteem	kvaliteedi tagamise süsteemi arendamine ja rakendamine kutse- ja kõrghariduse tasemel
EL võimalused	elukestva õppe võimaluste loomine täiskasvanutele, sealhulgas tööturul madalama konkurentsivõimega täiskasvanutele, välja arvatud töötutele tööturuteenuste ja toetuste seaduse mõistes
täiskasv. õppimisvõim. infobaas	infobaasi loomine täiskasvanute õppimisvõimaluste kohta
õpi- ja töökogemuse arvest. süsteem	õpi- ja töökogemuse arvestamise süsteemi väljatöötamine ja juurutamine
kutsekvalifikatsioonisüsteem	kutsekvalifikatsioonisüsteemi edasiarendamine ja rakendamine
KU/KÕ kval. tõstmine rahv. tasemele	kutse- ja kõrghariduse kvaliteedi tõstmine rahvusvaheliselt tunnustatud tasemele, sh arendustegevus, muu vastava valdkonnaga seotud innovaatiline tegevus, koostöövõrgustike arendamine, uuringud

välistippspetsialistide rakend. KU/KO kval. tagamiseks	välistippspetsialistide rakendamine kutse- ja kõrghariduse kvaliteedi tagamiseks, sh pikaajaliste lepingute alusel, järeldoktorantuuri läbimise ja õpetamisvõimaluste pakkumine
tippspetsialistide koolitamine maj. võtmevaldkondades	tippspetsialistide koolitamine Eesti majanduse võtmevaldkondades (kasutajasõbralikud infotehnoloogiad ja infoühiskonna areng, biomeditsiin ja materjalitehnoloogiad) ning muudel majanduse konkurentsivõime tõstmisega seotud erialadel
pedag. erialade õppurite koolitus IKT kasutamiseks	pedagoogiliste erialade õppurite koolitamine info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (edaspidi <i>IKT</i>) vahendite kasutamiseks õpetamisel
õpet./õppej. koolitus dig.tehn. valdkonnas	õpetajate ja õppejõudude koolitamine digitaaltehnoloogia valdkonnas ning e-õppe materjalide loomiseks

LISA (6) MEETME MÄÄRUSE TEGEVUSTE KAETUS PROJEKTIDEGA

Lisa 6 on kättesaadav eraldiseisva Excel-failina.

LISA (7) EESMÄRKIDE SAAVUTAMINE

Lisa 7 on kättesaadav eraldiseisva Excel-failina.